עלון שבועי לאקטואליה תורנית מבית תנועת 'אחוות תורה' - תורת חיים, הלכה למעשה

אהוֹלא

גיליון 137
פרשת במדבר
כ"ח אייר תשפ"ו

בין השגות גבוהות לדמיונות

עיסוק במחשבות עמוקות ללא בסיס יציב מנתק את האדם מהמציאות ומייצר מקסם שווא שאינו אלא הבל ורעות רוח. הדבר נכון לחכמת הנסתר אך גם לתורת הנגלה

הגאון רבי דוד לייבל שליט"א
נשיא "אחוות תורה"

התורה מזהירה את בני קהת מלהביט בכלי הקודש בעת פירוק המשכן: וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כְּבַלַּע אֶת הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ (במדבר ד, כ). בהזדמנויות שונות התורה קובעת היררכיה ברורה למי מותר לגשת אל הקודש ואל עבודת המשכן. הכוהנים זוכים לראות את הקודש פנימה ולעבוד את עבודת הקורבנות, בעוד שבני שבט לוי מנועים מכך. שבט לוי מופקד על פירוק המשכן ונשיאתו במסעות, כשלבני ישראל אסור אפילו להתקרב. היררכיה דומה מופיעה במעמד הר סיני. רש"י (שמות יט, כד) מביא מהמכילתא: "אתה מחיצה לעצמך ואהרן מחיצה לעצמו והכהנים מחיצה לעצמם".

סכנת המוות הכרוכה בהתקרבות לקודש היא יסוד חשוב שחוזר על עצמו רבות. מעמד הר סיני היה רווי באזהרות חמורות לא להתקרב, פרשת משפטים מתארת כאירוע חריג את העובדה שאצילי בני ישראל ראו את ההתגלות ונותרו בחיים. וחנוכת המשכן ביום השמיני הייתה מלווה במות נדב ואביהו שמתו בעקבות קרבה יתרה, כלשון הפסוק: בְּקָרְבָתָם לִפְנֵי ה' וַיָּמֻתוּ (ויקרא טז, א).

באופן פשוט, המוות הוא עונש ואמצעי הרתעה. הוא נועד לשמור על מורא. אולם באופן עמוק יותר אפשר לראות במוות תוצאה טבעית של מפגש בלתי אמצעי עם הקודש. כאשר אדם ניגש להשגות עליונות ללא בסיס ראשוני ויציב, לא רק שהוא אינו מבין ואינו משיג אלא דבר גרוע בהרבה מתרחש: הוא מבין הבנה משובשת. הוא בונה לעצמו תלי תלים של דמיונות ומחליף את עולם האמת במושגים שגויים.

הגישה להשגות עמוקות מחייבת לא רק יראת שמים טהורה אלא גם הכנה שכלית, וזו אינה כוללת רק ידיעות קודמות אלא בעיקר הכנה של כלי הדעת. למשל: יציבות מחשבתית, יכולת הבחנה בין עיקר לטפל, בין מושג מופשט למציאות קיימת ובין מציאות לדמיון. לכן הזהירו הקדמונים שלימוד תורת הנסתר מיועד למי שמילא כרסו בתלמוד ובפוסקים. לא רק משום הידיעות, אלא בעיקר מפני שההכנה הארוכה בונה את המחשבה הישרה הנדרשת כדי לעבד את המושגים הרוחניים כראוי. לא פעם רואים לומדים המדלגים על שלב ההכנה ושוקעים בעולם של דמיונות כשהם מקישים מדבר לדבר באופן מוטעה ומתרחקים מדרך האמת עד שנדמים כמעט כמאמינים בדת נפרדת.

עיקרון זה שריר וקיים גם בלימוד תורת הנגלה. דילוג מהיר ללימוד סברות מורכבות בספרי האחרונים לפני הבנה יסודית של פשט הגמרא מביא להבנות עקומות. מצוי שמבקשים לקרב את לב הצעירים ללימוד עם המתיקות של עולם הסברות והחשיבה, אבל אם מלעיטים אותם בשיטות אחרוני האחרונים ובסברות למדניות מבלי שיקדם לזה בסיס יציב של ידיעת הסוגיא ושל יכולת טובה של קריאה והבנה, יצא שכרנו בהפסדנו. הלימוד יהפוך לעיסוק בסברות פורחות באוויר ובחקירות מופשטות חסרות קרקע.

התרחקות מפשט הסוגיה מייצרת משחק מחשבתי מנותק, שבסופו של דבר מתרחק גם מן התורה וגם מהיושר. באופן הזה עלולים לסיים תקופות ארוכות של לימוד מבלי שיש אחיזה קלה במושגים היסודיים ביותר של הגמרא. זו אינה תורת חיים. לימוד נכון מצריך בנייה הדרגתית של קריאה נכונה וישרה והבנת המושגים.

הציווי וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כְּבַלַּע אֶת הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ הוא תמרור אזהרה עקרוני. הראייה של עולם פנימי יותר, של מושגים עמוקים יותר, מחייבת כלים מתאימים והכנה ממושכת. בלעדיהם ההשגה עצמה הופכת למוות. הניסיון לטעום מהצוף של הפנימיות או של העומק בלי תשתית מקורקעת, לא יביא את האדם להשגה אלא לשקיעה בדמיונות פורחים, כשהוא אינו מודע לזה כלל. התעלות בלימוד תורה צומחת מתוך יישוב הדעת, מתוך עמל מרובה ועם חיבור איתן למציאות.

כיצד נשלב בין ההלכה לאכול סעודה בשרית למנהג לאכול סעודה חלבית בשבועות?
שו"ת עם הגר"א בוטבול

חג השבועות השנה אינו דומה למה שחווינו בעבר. צו השעה: להפוך את התורה למקור של חוסן
הג"ר אליעזר שמחה וייס

כשזהות נבנית על שלילה, היא מתפוררת במפגש עם המציאות. על החסרונות ב'שלילת האחר'
פשוט לחנך

מותר להוסיף תוספת זמנית על אוהל קיים, כגון פריסת כיסוי גשם על גגון של עגלה שהיה פתוח
משפחת שבת שלום

זכות הרבים

תעמוד לידידנו הדגול
ה"ה **אהרן ליב הופשטטר**
טורונטו, קנדה
שתרם בנדיבותו להפצת גיליון זה לעילוי נשמת אביו
ה"ה **נתן נטע יצחק בן זאב** ז"ל

העלון מוקדש
לרפואת **אפרים בן שרה**
ולעילוי נשמת **משה בן אשר אנטשיל**
וז'וזט בת רחל ואליהו פרידמן

רוצים להקדיש עלון למישהו אהוב?
להקדיש לעילוי נשמת בתאריך מיוחד?
צרו קשר במייל: alon@achvat.co.il

עדותיך אתבונן

הרב מיכאל נכטילר
מנכ"ל רשת החינוך 'נצח'

פרשת במדבר

קנקן חדש

יין ישן נושן משפתי חכמינו

מתח קדוש

שמירה חוזרת ונשנית בתפקידי הלויים, כאילו מהדהדת פחד עתיק, חושפת חרדה עמוקה מפריצת גבולות. מבן חודש ומעלה, תינוקות שבקושי פקחו עיניהם כבר נמנים על השומרים. לא תפקיד שמקבלים אלא גורל שנושאים מלידה.

הגבל את העם, נדרש משה במעמד סיני, שים גבול פיזי אל מול המון שאינו יודע גבולות. הסקרנות המכרסמת והכיסופים הבוערים ודוחפים קדימה, כוחות שוחקי גדרות ופורצי חומות העלולים להביא עד להתפוררות וקריסה. "ואלה שמות בני אהרן" מקדים הכתוב את השרופים לפני ה', סיפור זועק על עוצמתה של משיכה, על אש קודש שמכלה את נושאיה.

והלויים שומרים. לא גדר מתה אלא אנשים חיים, לא חומה אלא תודעה. נוכחותם היא הגבול, קיומם הוא ההגבלה. הם הכוח הנגדי הפועל ללא הרף, המאזן את כוחות המשיכה. משרתים את הכהנים מבפנים, שומרים על העם מבחוץ. עומדים בנקודה הבלתי אפשרית בין קרבה לריחוק.

ובתפקידם פרדוקס. הלויים שומרי הגבול הם המשוררים בשערים. אלו שחייהם מוקדשים לריסון, יודעים גם לפרוץ בשיר נטול גבולות. שירתם היא הראיה להכרותם את הכוח הזה מבפנים. הם חיים אותו, ויודעים לנתבו. פורצים גבולות בלי להישרף, מתקרבים קרבה יתרה ללא כווייה חורכת.

שבט שלם החי את המתח, הנושא אותו בגופו מיום היוולדו. לא שומרים על הקודש ולא שומרים על העם, אלא שומרים על המרחק ביניהם. ובשמירה הזו, בהחזקת המתח הבלתי נפתר בין משיכה לדחייה, מתקיימים חיי הקודש. ללא שמירת הלויים מתקיים ריחוק מוחלט המוביל לניתוק, או קרבה בלתי מרוסנת המובילה למוות, והם, הם הדרך השלישית.

שאו את ראש בני ישראל (א ב)

אצל בני ישראל סופרים ראשים, כי הראש הוא העיקרי ובו אנו מתייחדים. בעוד אצל אומות העולם ייתכן שאברים אחרים הם הדומיננטיים ובהם הם מצטיינים יותר מהיהודים. כאשר מחפשים ראש, הראש היהודי הוא הדבר המבוקש.

['על התורה' בשם המגיד מקוזניץ]

והלוים למטה אבותם לא התפקדו בתוכם (א מז)

מדוע לא נכללו בני לוי במפקד. האם אינם חלק מהעם? האם המספר הכללי לא יישאר חסר בהעדר הנתון הזה?

נראה לבאר שחלק חשוב בצורך במפקד העם היה בגלל היות המפקד 'לבית אבותם'. כדי להדגיש את שמירת קדושת הייחוס של עם ישראל. זאת על רקע דברי המדרש (הובא ברש"י בפרשת פנחס על 'משפחת החנוכי') שהאומות היו מבזים את בני ישראל ואומרים: מה אלו מתייחסים על שבטיהם? סבורים הם שלא שלטו המצרים באמותיהם? אם בגופם שלטו, בנשותיהם על אחת כמה וכמה. עד כאן. לאור דברי המדרש, בא המפקד להסיר את הלעג והחשד ולומר שכולם מיוחסים לאבותיהם ולא רק לאמותיהם.

שבט לוי לא היה בכלל השעבוד ולגביו ממילא לא קיימת הטענה "אם בגופם שלטו בנשותיהם על אחת כמה וכמה", ולכן לא היה צורך שהלויים "למטה אבותם" יתפקדו במפקד הכללי של העם.

[על פי 'נחלת צבי']

באותות לבית אבותם יחנו בני ישראל (ב ב)

למרות שאדם מרגיש שאינו מסוגל או אינו מעוניין להיות 'בדיוק כמו' אבא שלו או סבא שלו, החובה עליו לומר "מתי **יגיעו** מעשי למעשי אבותי", איך הדרך שאני סולל עצמי, תקיים זיקה ותשיג נגיעה למסלול שהתוו לי האבות.

וזה נרמז בפסוק שלפנינו: איש על דגלו - עם הדגל שהניף לעצמו. באותות לבית אבותם יחנו - יתנהלו בזיקה לסימני הדרך, האותות, שהתוו לנו האבות.

[על פי 'שפת אמת']

וימת נדב ואביהו... במדבר סיני (ג ד)

יש להבין לשם מה הזכירה התורה את המיקום שבו אירע אסון מותם של נדב ואביהו. מה המשמעות של העובדה שזה אירע במדבר סיני?

נראה לבאר שהסיבה שנדב ואביהו מתו בשריפה, הייתה על פי דברי חז"ל שכל המתגאה נידון באש, ואמירתם "מתי ימותו שני זקנים אלו" נובעת ממידת גאווה. ואולם, איסור על גאווה אינו מפורש בתורה ונדב ואביהו יכלו להצטדק שלא ידעו שהדבר אסור. כדי לכסות נקודה זו, הוזכר מדבר סיני, כדי להזכיר את בחירתו של הר סיני לנתינת התורה בשל היותו הנמוך ביותר בין ההרים. דווקא בשל העובדה שהיה זה במדבר סיני, נידונו בני אהרן כמזידים על חטא הגאווה.

[על פי 'אמרי שפר']

כל זכר מבן חודש ומעלה (ג טו)

בעוד בני ישראל נמנים רק מגיל עשרים שנה, הלויים נמנים כבר מגיל חודש. האמנם חשובים הם כל כך הרבה יותר מסתם 'עמך' ישראל?

אלא שכל יהודי עומד למפקד בזכות עצמו, והוא נעשה 'איש' בפני עצמו רק בהגיעו לגיל צבא. מה שאין כן בני לוי, ייחוסם בתור לויים אינו מבוסס על יתרון עצמי כלשהו, אלא אך ורק על העובדה שהם 'בני לוי'. והרי מיד כשנולד הלוי הוא 'בן לוי' ולכן אפשר למנותו. את החודש שבכל זאת נדרש, יש להבין על פי האמור בחז"ל שקטן שמת פחות מבן חודש אין לבו של אביו דוה עליו, ולכן עד גיל זה עדיין היחס שלו כבנו של הלוי אינו מבוסס.

[על פי 'דברי שאול']

כחול הים אשר לא ימד ולא יספר (מן ההפטרה)

בגמרא הנגידו את שני חלקי הפסוק והקשו: כתיב "והיה מספר בני ישראל **כחול הים**" - משמע רבים מאוד אבל ניתנים לכימות. וכתיב "אשר לא ימד ולא יספר" - בלי גבול. ויישבו: "כאן בזמן שישראל עושין רצונו של מקום, כאן בזמן שאין עושין רצונו של מקום".

בעקבות התפשטות נישואי התערובת וההתבוללות בזמנו, העיר על כך גאון ישראל הנודע רבי איציק'ל מהמבורג בהלצה מרירה: מתברר שסדר דברי הגמרא תואם לגמרי לסדר הפסוק. ובניגוד להבנה הפשוטה שכאשר ישראל עושים את רצונו של מקום, מספרם גדול יותר ו'לא ימד ולא יספר', מקבל הכל פרשנות חדשה: כשאין ישראל עושים רצונו של מקום ומתחתנים עם הגויים, מאבדים את האפשרות לספור אותם, כי אין אפשרות לדעת מי באמת יהודי ומי גוי.

[מעובד על פי אגדה עממית]

—פרק תשיעי—

להידבק בשכינה

בטור הקודם תיארנו את דמותו הנשגבת של מי שתורתו אומנותו. אותם קדושים שפרשו כליל מחיי העולם החולף וכל מעייניהם בחכמת הנצח. דברים אלו מעוררים בנו תהייה: רוב האנשים אינם יכולים לחיות מתוך דבקות כה עזה ומוחלטת באלוקות. אם כן, מהי מערכת היחסים הראויה בין אותם קדושים ובין רוב בני האדם? כיצד יוכלו רוב האנשים לחוות את חוויית הדבקות, וכיצד אמורים אלו שתורתם אומנותם לפעול ביחס ליתר האנושות? מהם יחסי הגומלין בין שתי הקבוצות?

גם בכך עסקה הגמרא: "ואתם הדבקים בה' א־להיכם חיים כולכם היום - וכי אפשר לדבוקי בשכינה? והכתיב 'כי ה' א־להיך אש אוכלה'? אלא: כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו - מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה" (כתובות קיא:).

כיצד מאפשרת הידבקות בת"ח להידבק בשכינה? ההיגיון בדברי הגמרא הוא שתלמיד חכם אמיתי משנה את אישיותו עד כדי כך, שהשכינה שורה על כל דרכיו. ממילא, היא מקרינה גם סביבו: כאשר אנו מתחברים אליו, משפיעה עלינו השראת השכינה שעליו. אין אלו דברים חסרי פשר. אנו מכירים את התחושה בעת מפגש עם אישים מסוימים, המקרינים עלינו תחושה ייחודית: רוגע, חכמה, מרץ, היבט כלשהו מאישיותם שעובר גם אלינו. אותו דבר קורה גם במפגש עם האדם הצדיק. נשים לב: אותו חיבור איננו קירבה מאגית, המשפיעה עלינו מעצם היותה, אלא מטרתו היא לאפשר לנו לשאוב מחכמתו ומרוחו, ובכך להיעשות דומים אליו. ודאי, לא נהפוך להיות הוא, וגם אין זו המטרה. אבל נהיה מרוממים יותר ברוחנו. נלמד מרוח השכינה, שבה זכה הצדיק להידבק.

דברים אלו מתאר הרמב"ם כאשר הוא מביא את הגמרא הזו "מצות עשה להדבק בחכמים ותלמידיהם כדי ללמוד ממעשיהם... ולהתחבר להן בכל מיני חבור" (הלכות דעות פרק ו הלכה ב). לאמור, באמצעות הקירבה לתלמיד חכם, אנו למדים מדרכיו. אין מדובר בפגישה בודדה, אלא בקשר עמוק שאנו יוצרים איתו. אנו מערבים אותו כשותף בקהילתנו, מתחברים ומשוחחים איתו.

חשוב להדגיש: 'תלמיד חכם' איננו הגדרה חברתית, אלא אישיותית: לא כל הרוצה ליטול את השם 'תלמיד חכם' יבוא ויטול, ולא כל אחד ראוי לאותה אצטלה. מדובר על אדם שאישיותו מרוממת, ומסירותו לתורה אמיתית ומוחלטת, כפי שתיארנו בטור הקודם. אין גבול להערכה ולאהבה שיש להרעיף על מי שזכה למדרגה זו.

אמנם, אין זו מערכת יחסים חד כיוונית, כזו שבה התלמיד־חכם משפיע עלינו מאורו ואנו מתבטלים בפניו, ותו לא. למעשה, שתיים משלוש הדוגמאות שנתנה הגמרא הן הדדיות: נישואין ויחסי מסחר. השלישית היא קשר הפונה מצידנו אליו - להנותו מנכסינו. ההסבר הוא שלכל אחד מהצדדים יש מה לתרום. כזה הוא סיפורו של רשב"י, כשיצא מהמערה ופגש באותו ישיש שרץ בערב שבת עם ענפי הדס. רשב"י לימד את ערך חיי העולם הנצחיים. אולם אותו ישיש לימד את רשב"י מהו ערכו של העולם הזה. שהרי, מה הם ענפי הדס? אלו ענפים רעננים בעלי ריח ערב, פרחים לשבת. זהו היופי שאנו מוצאים בעולם הזה, באותם רגעים קטנים כשאנו עוצרים להתבונן בשיח פורח. אותו יופי ארצי ומקומי, לימד הזקן, הוא היופי שאפשר להעניק למצוות ה' דווקא מחוץ למערה: כאשר תורת ה' הנשגבה לאין שיעור, אש אוכלה, יורדת ארצה ופוגשת במציאות היומיומית, ומגלה את היופי שבה. כאשר התורה יורדת ומדברת בלשון בני אדם, כשיטת ר' ישמעאל, בר הפלוגתא של רשב"י.

אכן, כזו היא מערכת היחסים האידיאלית בינינו ובין התלמיד־חכם שתורתו אומנותו. התלמיד־חכם מגלה לנו את העוצמה שבחיים המסורים לנצח, ואנו מגלים לו דווקא את הפן הייחודי שבתורה המחוברת למציאות.

מערכת יחסים שכזו, ביקש נשיא 'אחוות תורה' הגאון רבי דוד לייבל לכונן, בקריאתו לכל קהילת בעלי־בתים להחזיק בכספה כולל אברכים, ובאופן כללי, לטוות קשרים אמיצים בין הקהילה ובין תלמידי חכמים בעלי שיעור קומה.

עורך: מוטי רובינשטיין | עיצוב: מוטי טל | עיצוב גריד: ינטל סטודיו
לתגובות ולקבלת העלון מדי שבוע: alon@achvat.co.il

ישיבת משמר התורה
בראשות הגר"ד לייבל שליט"א
בא לעשות שירות משמעותי
ולהישאר בן עליה בישיבת הסדר למצוינים
המעניקה מעטפת תורנית מלאה,
ליווי צמוד ושירות מותאם לבני הישיבה.

ישיבת משמר התורה
תורה ואחריות

כל ישראל יש להם חלק >>
02-645-5880

עדכונים מהשטח

אורייתא בחריש

חברי קהילת **'קובעי עיתים לתורה'** בחריש פתחו במסלול לימוד חדש ומאתגר במסגרת תוכנית **'אורייתא'**, בהובלת **ישראל מאיר הירש**. חברי הקהילה החלו בלימוד משותף של עמוד ליום במסכת יבמות, כחלק מהתנופה הקהילתית והעמקת סדרי הלימוד הקבועים. מעוניינים להצטרף למעגל הלומדים? צרו קשר במספר: 050-7881042.

שגרה של תורה

משתתפי שיעורו של **הרב דרור אורבך** במרכז פתח תקווה ממשיכים בסדר הלימוד הקבוע מדי ערב בבית המדרש **'בית אבא'**. גם בימים אלו שומרים המשתתפים על שגרה ברוכה של לימוד משותף ועמל בתורה, המהווה עבורם עוגן רוחני משמעותי.

שיעור האריות

מדי בוקר מתכנסים משתתפי **"שיעור האריות"** בבית המדרש **'שירת נפתלי'** באלעד ללימוד הדף היומי עם מגיד־השיעור **רפאל הבר**. הלימוד נערך בהתמדה לתוך שעות היום, וכולל הפסקה לארוחת בוקר משותפת כחלק מסדר היום של הלומדים.

לימוד אקטואלי

חברי קהילת **'אוהל תפילה'** בבית שמש משתפים מדי יום שני בשיעורו הקבוע של **הרב יצחק ברוך רוזנבלום**. השיעור עוסק בענייני פרשת השבוע בראי האקטואליה, תוך שילוב בין מקורות תורניים מעמיקים לחיבור אקטואלי לאירועי השעה.

א צענטער

הרב יצחק קוסובסקי שחור
מנהל הקהילות ותוכנית ראש הקהל

פרק ב

הקהילה שלנו

במרחב המודרני שבו אנו פועלים, תפיסת הלקוח הפכה לפרדיגמה שלטת כמעט בכל אינטראקציה. אנו רגילים לעיתים לצפות לתוצר מוגמר ואיכותי: מיזוג מבוקר, גבאי יעיל, תאורה הולמת או פינת קפה מטופחת. כאשר הללו אינם עומדים בציפיות, הנטייה הטבעית שלנו היא לבקר את התוצאה מנקודת מבט חיצונית. גישה זו אולי רלוונטית במרחב הצרכני, אך ביום שנבין שהקהילה היא המצפן הרוחני שלנו, נגלה שתפיסת הלקוח היא המחסום המרכזי בפני שייכות אמיתית. אם נגיע לבית הכנסת כצרכנים, נישאר תמיד בעמדת המתנה לשירות; אם נגיע כשותפים, נהפוך למחוללי משמעות.

השותפות הזו אינה מסתיימת בכוונות הלב, אלא מתבטאת באחריות על המרחב כולו. היא נמדדת בפרטים הגשמיים, מאסתטיקת המבנה ועד לתחושת הסדר בבית המדרש, אך היא נמדדת לא פחות ברמה התורנית של המקום. השאלה אם המרחב יהיה מזמין עבורנו ועבור משפחתנו תלויה במידת המאמץ שכל אחד מאיתנו משקיע בנוכחותו בתפילה, בשיעור ובמפגש החברתי. כשאנו פועלים כבעלים, אנו מבינים שאיכות הלימוד והאווירה בבית הכנסת אינן מוצר מדף, אלא תולדה של המעורבות האישית שלנו. היציאה אל עולם המעשה מחייבת אותנו לייצר מרחב שבו השגרה הרוחנית והנוחות הגשמית מתלכדות לכדי בית אחד שלם.

כשתחדל השאלה מה המקום העניק לנו היום ובמקומה נבחן כיצד התרומה של האינדיבידואל משפיעה על הכלל, המציאות שלנו תשתנה. כשאנו נושאים באחריות על הנעשה, אנו שואבים מהקהילה את העוצמה הנדרשת כדי לפעול בחיי המעשה כאישיות טעונה ומרוממת. המטרה שלנו אינה להיות לקוחות שבעי רצון, אלא שותפים המבינים שהקהילה היא השתקפות של ההשקעה שלנו. ביום שנבין שנוכחותנו היא זו שמכוננת את השגרה המבורכת, הקהילה כולה תעלה קומה. הבית הזה שייך לנו, והוא נראה בדיוק כפי שאנו בוחרים לבנות אותו.

כל התשובות בקבוצה אחת!

בואי לקבל מענה מדויק וברור לכל שאלה ודילמה הלכתית בקבוצת ההלכה "אחת שאלתי" של קהילת 'אחת'.

מתחילות עכשיו
את סדרת הלכות כשרות המטבח!

קבוצה שקטה
בלי חפירות

הלכה קצרה
בנושאים אקטואליים

שו"ת
ופתרונות מעשיים

אחת
מבית ומחוץ

<<<<< סרקי והצטרפי לקבוצה השקטה שלנו

שאלות ותשובות בהלכה

מאת הגאון רבי אהרן בוטבול שליט"א
ראש בית ההוראה יביע אומר וחתנא דבי נשיאה מרן הגר"ע יוסף זצ"ל

קריאת מגילת רות לפני התפילה

שאלה:

בדבר מה שנהגו בקהילות ישראל לקרוא את מגילת רות בשבועות, ישנן קהילות שכדי להתרכז בתפילה ובמגילה מעדיפות לקרוא את המגילה לפני התפילה, קודם זמן התפילה. האם ראוי לעשות כן, ומה הצדדים לכאן ולכאן?

תשובה:

מנהג ישראל מקדמא דנא לקרוא את מגילת רות בשבועות בבוקר, ומקורו בהררי קודש. בקרב עדות המזרח המנהג פחות נפוץ; החסידים נהגו לקרוא ללא ברכה ומתוך חומש, ואילו תלמידי הגר"א קוראים במגילה כשרה ומברכים עליה.

מנהג האשכנזים לקרוא לפני קריאת התורה. בשונה ממגילת אסתר, בה הקריאה נעשית לאחר קריאת התורה מדין "תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם", במגילת רות הקריאה היא מנהג בלבד ואינה מחויבת לכלל זה. לכן, מצד הדין ניתן להקדים את הקריאה אף לפני התפילה.

במקום שיש עייפות וקושי בריכוז, עלתה הצעה לקרוא את המגילה בזמן שלפני התפילה. נחלקו בכך פוסקי זמננו: יש שייחסו היתר בדבר להגרי"ש אלישיב, ולעומתו הגר"ח קנייבסקי החמיר ואסר. למנהג החסידים שאינם מברכים, קל יותר להקל בדבר.

למעשה, כאשר יש חשש שהציבור לא יוכל להתרכז, ניתן להקל ולקרוא את המגילה כבר בלילה, מאחר שאין חובה לקרוא אותה דווקא ביום.

מאכלי חלב בשבועות

שאלה:

האם המצווה לאכול מאכלי חלב בשבועות נאמרה דווקא בסעודת החג, או שיש לאכול בשר כמו בכל שבת, ורק בזמן אחר יש לאכול מאכלי חלב?

תשובה:

נהגו ישראל לאכול מאכלי חלב בחג השבועות, ומדובר במנהג חשוב. במקביל, נהגו לאכול סעודות בשריות ביום טוב, ויש לברר כיצד משתלבים שני המנהגים.

מעיון בדברי השולחן ערוך עולה שעיקר עניין אכילת הבשר ביום טוב קשור לשמחה, שבזמן המקדש התבטאה באכילת קורבן שלמים. עיקר המצווה הוא השמחה, והאכילה היא האמצעי המביא אליה.

לכן, אף שנהגו לאכול בשר ויין, אין זה חיוב מצד עצמו אלא משום שהם גורמים לשמחה. אם אדם שמח יותר במאכלים חלביים, רשאי לקיים את שמחת החג גם באמצעותם.

למעשה, נהגו רבים לערוך שתי סעודות מכובדות בשבועות, אחת חלבית ואחת בשרית, והעיקר שהאכילה תהיה מכובדת ומשמחת, ובכך מתקיימת מצוות שמחת יום טוב.

הרב נחמיה שטיינברגר
חבר הנהלת אחוות תורה ורב בית הכנסת אהל יצחק

בכל יום יהיו בעיניך כחדשים

למה מעמד הר סיני כמעט ואינו מוזכר, וכיצד התורה נשארת חיה ונוכחת בכל יום מחדש

מעמד הר סיני מופיע בתורה כיום המכונן ביותר ביחסי עם ישראל והקב"ה.

על פי הכוזרי מעמד הר סיני הוא יסוד סגולת עם ישראל, בו התגלה אופיו הנבואי של עם ישראל כולו ודרכו הוכחה הנבואה מול כלל ההמון. גם הרמב"ם מבסס את האמונה בתורה מן השמיים ובנבואת משה על מעמד הר סיני. על פי הרמב"ן כל מלאכת המשכן והמקדש יסודה בהמשכת מעמד הר סיני.

מכאן עולה התמיהה מדוע הנביאים והכתובים מתעלמים ממעמד הר סיני שאיננו נזכר בפירוש מלבד פעם אחת ויחידה בנאום ההודאה לה' בספר נחמיה (ט, יג): "וְעַל הַר סִינַי יָרַדְתָּ וְדַבֵּר עִמָּהֶם מִשָּׁמַיִם וַתִּתֵּן לָהֶם מִשְׁפָּטִים יְשָׁרִים וְתוֹרוֹת אֱמֶת חֻקִּים וּמִצְוֹת טוֹבִים". במה שונה מעמד נתינת התורה מניסי יציאת מצרים וקריעת ים סוף המוזכרים בנ"ך למעלה ממאה פעמים כמאורעות המכוננים של עם ישראל?

ניסי יציאת מצרים הגיעו לעולם עם הוראות הנצחה לדורות באופן שיחקק בלב האומה. הזיכרון לנס עוצב בזמן אמת דרך ליל הסדר, שאלות הבנים, הזכרת יציאת מצרים בקריאת שמע, בקידוש ותפילת שבת וברגלים. בשונה מכך, במעמד הר סיני, למרות שהתורה מצווה על זכירת המעמד, אין לכך שום ביטוי מלבד קריאת שש הזכירות המופיעות בסידור אחר התפילה, אשר מעט מקפידים לאומרם מדי יום.

מיקומו של הר סיני לא זכה לקדושת נצח, ובתום המעמד הוא חזר להיות הר ככל ההרים. אף מועד הנתינה לא זכה לקדושה והתורה לא ייעדה חג ומועד לזמן נתינת התורה. רק חז"ל הסמיכו את מעמד הר סיני לחג השבועות. נראה מכך שהמגמה של התורה היא לנתק את המאורע מהקשרו ההיסטורי בכך שזכירתו לא מתעצבת מלכתחילה כמו סיפור יציאת מצרים.

יציאת מצרים היא מאורע היסטורי שאנו הולכים ומתרחקים ממנו. התורה יודעת שככל שהשנים יעברו ונתרחק הרושם יתעמעם, ועל כן התורה מצווה אותנו "לְמַעַן תִּזְכֹּר אֶת יוֹם צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ", כדי שגם אחרי אלפי שנים המאורע יהיה חי בליבנו דרך הזכירה.

נתינת התורה לעומת זאת איננה מאורע היסטורי שאנו מתרחקים ממנו. התורה היא הדבר הכי נוכח ואקטואלי בחייו של היהודי, עד כדי כך שהמאורע ההיסטורי שהתניע את התורה הופך לזניח ביחס לנוכחות של התורה בחיינו כל הזמן.

לימוד התורה היומיומי שלנו עם ילדינו ותלמידינו הוא הזיכרון החי והנוכח ביותר לנתינת התורה, שממשיכה להינתן לנו בכל יום בבחינת "בכל יום יהיו בעיניך כחדשים". התורה צריכה להיות חיה ונוכחת בחיינו לא כמאורע היסטורי מהעבר שתפקידנו להחיותו, אלא כמציאות נוכחת ודינמית בחייו של היהודי שהתורה מפעילה אותו, מדריכה את חייו ומתקנת אותו ואת סביבתו.

להצטרפות לקבוצה שקטה לקבלת המאמר השבועי מאת הרב נחמיה שטיינברגר:

הרב אליעזר שמחה וייס
חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

תורה אור

המצפן שלנו בעולם מבולבל ועוין

בימים אלו, כשאני מתבונן במציאות המורכבת סביבנו, ברור לי שחג השבועות השנה אינו דומה לשום חג שחווינו בעבר.

אנו נמצאים בעיצומה של מערכה כבדה של עם ישראל בארצו, קולות מלחמה בחזית והאנטישמיות גואה ומדאיגה ברחבי העולם. בתוך הטלטלה הזו, המושג "תורה אור" אינו רק פסוק, אלא בראש ובראשונה מקור לחוסן, עוגן מוסרי והדרכה מעשית, שבלעדיהם קשה למצוא נתיב בתוך הערפל.

בספר משלי נאמר: "כִּי נֵר מִצְוָה וְתוֹרָה אוֹר". הפסוק הזה מדגיש הבדל קריטי, הרלוונטי לנו במיוחד כעת: המצווה נמשלה לנר - פעולה נקודתית, חשובה ומאירה. ואילו התורה נמשלה לאור השמש - אור רחב שמאיר את המציאות כולה ומאפשר לראות את התמונה המלאה.

אויבינו מנסים להשתמש באש של שנאה כדי להחשיך את שמו של עם ישראל ולהטיל עלינו מורא.

התשובה היהודית לאש הזו היא "תורה אור". כוח חי שמנחה אותנו בכל דור, מצפן פנימי המסייע לנו להבחין בין טוב לרע ובין אמת לשקר, גם כאשר העולם סביבנו נראה מבולבל, עוין ואובד דרך.

ההיסטוריה שלנו מלמדת שדווקא מתוך השברים הגדולים ביותר ידענו להתחזק ולבנות קומה חדשה. עבורי, "תורה אור" היא ה"כיפת ברזל" הרוחנית של העם היהודי. היא זו ששמרה על קיומנו אלפי שנים בגלות מול כל הרדיפות, והיא זו שמעניקה ללוחמים בחזית ולנו בעורף את תעצומות הנפש לעמוד איתנים גם במערכה הנוכחית. האור הזה מחבר אותנו לשורשים עמוקים, ששום רוח זרה אינה יכולה לעקור.

לכן, המסר שלי לקראת חג זה הוא חד וברור: דווקא עכשיו, לאחר שזכינו לראות בעינינו ניסים גלויים המלווים אותנו לאורך כל המלחמה, אנו מחויבים למאמץ יתר בתחום זה. איננו יכולים להסתפק השנה רק ב"נר מצווה", כלומר קיום טכני של חובותינו מתוך הרגל או כ"מצוות אנשים מלומדה". המציאות דורשת מאיתנו לעבור אל האור הגדול של התורה, חיבור עמוק ומהותי יותר לזהות היהודית שלנו.

עלינו להתחזק ב"תורה אור", ובמיוחד בדרך ארץ שקדמה לתורה. כל התמדה בלימוד, כל מילה טובה וכל שיפור במידות שבין אדם לחברו, הם זכות ממשית הפועלת למען עם ישראל כולו: הן עבור הנמצאים בקו האש בארץ והן עבור אחינו שבחו"ל המתמודדים עם גלי שנאה החוזרים.

זהו צו השעה: להפוך את התורה מאוסף של הלכות למקור של חוסן, אהבת הארץ, אחדות ודרך ארץ כלל ישראלית. כאשר נתחזק מבפנים, האור שלנו יקרין החוצה וידחה את השנאה והחושך המנסים להקיף אותנו.

יהי רצון שנזכה כולנו להרגיש כיצד "תורה אור" מאירה לנו את הדרך בביטחון ובשמחה, שנזכה לקבל את התורה מתוך אחדות אמיתית של "איש אחד בלב אחד"; ושנראה בקרוב בישועת ישראל ובבניין ירושלים.

חג שמח ושקט לכל בית ישראל.

שוה לחיות בירושלים
www.jerusalem.muni.il

ובאו כולם
אבות ובנים

אירוע שלא תשכחו שבועות!

שקית פינוקים לכל ילד

המעמד הגדול של אבות ובנים בבנייני האומה!

אחוות תורה מזמינה אתכם לערב מרגש של לימוד,
שירה והתעלות לקראת חג מתן תורה

ובאו כולם
לימוד אבות ובנים
עם חוברת ללימוד מודרך

מעשה ונשמע
סיפור מרתק
בליווי מיצג אמנותי

ועסקין בחדוותא
קומזיץ סוחף
שירה ורוממות רוח

אחוות תורה
תורת חיים הלכה למעשה

סיום אירוע 19:30	פתיחת דלתות 17:00	בנייני האומה ירושלים	ד' בסיון 20.05.26	יום רביעי	לרכישת כרטיסים

לימי ספירת העומר

שיח על תורת הסוד

פרק ד' - לדעת את ה'

ידידי המקובל, האם תוכל לבאר את עניינם של הספירות והמידות השונות, ומה הן מבטאות כלפינו, למשל 'חכמה בינה ודעת' נראות לי די דומות וזהות?

ובכן, בראש עשר הספירות, נמצא חלק ה'מוחין' המחולק לשלוש. חכמה, בינה, דעת (ולאחר מכן שבע המידות. מעל ג' המוחין ישנו ה'כתר', מקוצר היריעה לא ניגע בו כעת), אכן לכאורה נראים הכינויים הללו כשמות נרדפים, אך בתורה הם מופיעים פעמים רבות, כמו הכינוי ליוסף (בראשית מא־לט) "אֵין נָבוֹן וְחָכָם כָּמוֹךָ", ובחכמת בניית המשכן (שמות לא־ג) "וָאֲמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹקִים בְּחָכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת", ובתפילת שמונה עשרה בברכת חונן הדעת אנו מזכירים 'חכמה בינה ודעת' או 'דעה בינה והשכל' לפי הנוסחאות השונות. לכל אחד מהם תפקידים שונים לגמרי, ויחד הם משלימים זה את זה.

ה'חכמה' היא כוח הקליטה הראשוני של מידע או הבנה שאנו מגלים מחדש, המפגש הראשוני עם דבר חדש הוא בדרך כלל מפתיע ואפילו מרגש לפעמים, אנו טרודים בחוויית הגילוי, ולא חושבים עדיין קדימה. אפשר להמשיל זאת לאדם הנחשף פתאום לציור אמנות של תמונת נוף מרהיבה, הוא יוצא מהכלים לגמרי, עם 'וואו' גדול, בלי מילים ודברים. זהו הכוח שאוצר את הדברים כמו שהם, והוא גם אחראי על הזיכרון.

מאידך, ה'בינה' באה לאחר נקודת החכמה הראשונית, לאחר שוך החוויה, היא מתחילה לפרק דבר מתוך דבר, לנסות להבין מה ראיתי כאן? רגע, זהו ציור אמיתי? מי צייר את התמונה? באיזה צבע הוא השתמש? מה בעצם הצייר רצה לבטא כאן? כאן ישנם כבר מילים ומחשבות, ניתוח והגיון אנליטי.

בספרי הקבלה, חכמה משוייכת לראייה כמו בפסוק (קהלת א טז) "וְלִבִּי רָאָה הַרְבֵּה חָכְמָה", זוהי נקודת השכל הראשונית כשהיא 'תופסת' את החידוש, בהנחה פשוטה שכך הם הדברים, עוד לפני הוכחות וראיות, מה שנקרא 'ראיית השכל', בשלב שכביכול אינו זקוק עדיין כלל להוכחות.

לעומת זאת ה'בינה' משויכת ל'שמיעה', כמו (בראשית מא טו) "תִּשְׁמַע חֲלוֹם לִפְתֹּר אֹתוֹ" (ברש"י 'לשון הבנה'). וכפי ש'אינה

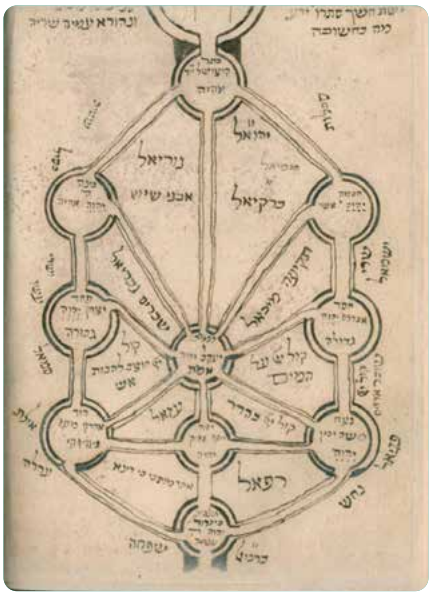

אילן ספירות מסודר מתוך כתב יד של החיבור הקלאסי 'שערי אורה' מרבי יוסף די גיקטיליא

דומה שמיעה לראייה' כך הבינה שונה מהחכמה שהיא חוויית ההשכלה הראשונית מקרוב, הבינה כבר מסתכלת מרחוק, בודקת את ה'חכמה', מנתחת, מחפשת ראיות, ומפרקת לפרטים.

כיצד אפשר להבין זאת בעולם המושגים שלנו?

בימינו עם התפתחות מדע המוח, מקובלת החלוקה בין שתי ההמיספרות של המוח, ימין ושמאל, שדי תואמת לחלוקה הקבלית של החכמה (בימין) והבינה (בשמאל). צד ימין של המוח מזוהה כצד 'האומנותי' של המוח ומעורב יותר בחשיבה אינטואיטיבית ובתפיסה חזותית, יצירתיות, יכולות אמנותית, וזיהוי רגשות. לעומת זאת, צד שמאל של המוח, מזוהה כצד 'המדעי' של המוח, עם דיוק וחשיבה לינארית. שפה ותקשורת. חשיבה לוגית, חישובים מתמטיים, וכל מה שקשור לארגון וסדר ודיוק בפרטים.

ומה עם הדעת?

ה'דעת' היא התכל'ס בסיפור, שיכול אדם להחכים ולהבין רבות, ואפילו ליהנות מלוגיקה וסברות שחידש והבין, אבל זה לא מזיז אותו ולא מזיז לו. זו תופעה מוכרת בקורסי גמילה שונים מעישון וכיוצא בזה, אדם מבין ויודע הכל וכלום לא זז... עד שמשהו גורם לו לקלוט ש'זה רציני', 'מתכוונים גם אליי', אי אפשר לומר 'לי זה לא יקרה'. כח ה'דעת' הוא ההפנמה וההכרה בדברים, לקחת את ה'חכמה' וה'בינה' אליי פנימה, ולהתחבר אליהם. כמו בפסוק (בראשית ד א) "וְהָאָדָם יָדַע אֶת חַוָּה אִשְׁתּוֹ", דעת היא חיבור.

לדוגמה: שופטים המתדיינים ביניהם בפסק משפטי כלשהו, מצויים רק באזורי החכמה והבינה, זה לא ממש נוגע להם עצמם אלא רק לעולם השכל בו הם מצויים. אבל לנתבע החרד לגזר דינו, כל צד והבנה בנידון נוגעים אליו ישירות. אנו רואים זאת כאשר שני בעלי דין מתנצחים ביניהם בסברות בדין תורה, כמו תלמידי חכמים מופלגים... זה כבר לא שכל מופשט, זה כבר נוגע אליי ולפרנסתי ולכסף שלי.

איפה כל זה פוגש אותנו בעבודת ה'?

כמובן כל אלו הם משלים רחוקים על עולם הספירות העליונות, שם אלו הן דרגות בהשגת אלוקות, שלה זוכים הנשמות והמלאכים המצויים שם ומתענגים מזיו השכינה בהשגת החכמה הבינה והדעת באלקות כל אחד לפי מדרגתו.

אבל הכל משתלשל עד אלינו, והעבודה שלנו, היא לעבוד את ה' באמצעות כלי המוח הללו. כלומר, לא די בקיום וביצוע, וגם לא רק ברגשות והתלהבות, אלא בהבנה והתבוננות בגדלות ה', הן בלמידה חידוש וגילוי של דברים חדשים - החכמה, והן בהתבוננות ופירוק לפרטים - בינה. וכמובן אחר כך להפנים את הדברים ולהתחבר אליהם - דעת. זה יעורר אותנו להתחדשות וחיבור מחדש בעבודת ה'. בשבוע הבא אי"ה נשלים את יתר המידות.

א גוטען שבת

ישראל

לשאלות והארות:

sruly.kush@gmail.com

ההבדל בין המשרתת לרבי לֵוי יצחק

דרכים ארוכות חצה רבי לוי יצחק בדרכו לניקלשבורג. הוא עזב את הנוחות בבית חותנו העשיר והמכובד, ושם פעמיו אל הלא נודע, סובל מטלטולי הדרך הקשה. אך בנפשו בערה אש גדולה; הוא צמא לאור חדש בעבודת ה'. חודשים ארוכים שהה בצל קורתו של מורו הגדול, ר' שמעלקא מניקלשבורג שקירבו לתורת החסידות, כשלאחר מכן היה לאחד מתלמידיו הגדולים של המגיד הגדול ממעזריטש, והיה לרבה המפורסם של ברדיטשוב. שם, בין כותלי בית המדרש, לא למד רק דפי גמרא והלכה, אלא גם החכים כיצד לפקוח את עיני הנשמה ולראות את האור הגנוז בכל הבריאה כולה.

כשחזר לבסוף רבי לוי יצחק לביתו, בגדיו היו בלים ומרופטים מתלאות הדרך, אך פניו קרנו באור פנימי. חותנו הלמדן והשכלתן המתין לו בקוצר רוח. הוא ציפה לשמוע מחתנו פלפולים עמוקים, חידושי תורה חריפים וסוגיות סבוכות. "נו", שאל החותן בציפייה דרוכה, "מה למדת שם, בניקלשבורג הרחוקה? איזה ידע מופלג רכשת שגורם לאדם כך לעזוב את משפחתו וביתו לתקופה כה ארוכה?".

ר' לוי יצחק שתק לרגע, הביט בחותנו במבט שלֵו, והשיב בפשטות תהומית: "למדתי... שיש בורא לעולם". החותן נדהם תחילה, ומיד התחלפה פליאתו בגיחוך מובהק של זלזול. האם בשביל אמת כה פשוטה ובסיסית של ילדים רכים, היה על חתנו המוכשר לנדוד בדרכים ולסבול עוני ודוחק רב?

כדי להוכיח את טענתו, קרא החותן בקול רם למשרתת הפשוטה של הבית, שעמדה וניקתה את התנור. "בואי הנה לרגע", אמר לה. "אמרי לי, האם את יודעת שיש בורא לעולם?". המשרתת ניגבה את ידיה המפויחות בסינרה, הביטה בפליאה על השאלה המוזרה וענתה בטבעיות: "בוודאי! כל תינוק יודע זאת".

פנה החותן אל רבי לוי יצחק במבט של ניצחון וקרא: "האם בשביל לגלות את מה שהמשרתת שאינה יודעת קרוא וכתוב - יודעת מלידה, נסעת כל כך רחוק עד לניקלשבורג?". חייך ר' לוי יצחק חיוך מאיר ואמר: "זי זאגט נאר, אבער איך ווייס עס" - היא 'אומרת' זאת. כך חינכו אותה. אבל אני, אחרי שניקלשבורג פקחה את עיניי, אינני רק אומר, אני גם 'יודע' זאת".

(שיח שרפי קודש חלק ה')

ערב של תוכן, ניגון ומפגש פנימי לקראת חג השבועות והילולת הבעש"ט
בהנחיית: הרב אורי בלוי
בהשתתפות: הרב גיא אלאלוף, הרב דוד גבירצמן ואמן הנשמה הצפתי ר' פייבל פראנק

רב שיח ופאנל
האם החסידות רלוונטית ב2026?

לפגוש את הבעש"ט
ניגונים ודיבור פנימי

התוועדות מוזיקלית
כיבוד עשיר

יום שלישי | ג' סיון (19.5)
20:00 | משק 16, מחסיה

להרשמה סרקו את הברקוד
או צרו קשר: 0512954400

עיריית בית שמש
מחלקת קהילות צעירות
אדרבא
חסידות פוגשת מציאות
אחוות דעה

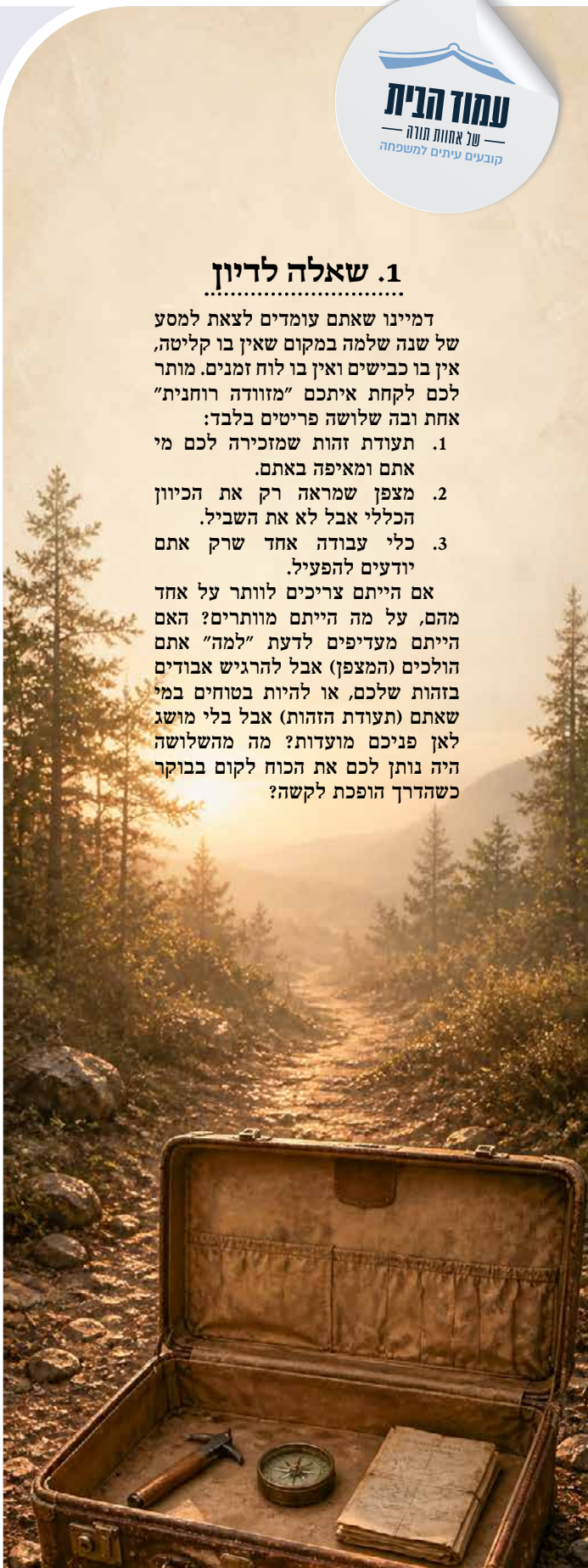

עמוד הבית
של אחוות תורה
קובעים עיתים למשפחה

פרשת השבוע מלאה בערכים שמובילים אותנו בכל היבטי החיים. מדור זה מיועד לפעילות משפחתית אינטראקטיבית סביב שולחן השבת. עקבו אחר תחנות הפעילות ופעלו בהתאם.
לתגובות: is@achvat.co.il

עוגנים בארץ לא זרועה

היציאה למדבר מסמלת מסע אל הלא נודע, שבו רק שילוב של שייכות עמוקה, ייעוד ברור ומשימה פעילה מאפשר לאדם לא ללכת לאיבוד ולהפוך את הדרך למרחב של צמיחה

1. שאלה לדיון

דמיינו שאתם עומדים לצאת למסע של שנה שלמה במקום שאין בו קליטה, אין בו כבישים ואין בו לוח זמנים. מותר לכם לקחת איתכם "מזוודה רוחנית" אחת ובה שלושה פריטים בלבד:

1. תעודת זהות שמזכירה לכם מי אתם ומאיפה באתם.
2. מצפן שמראה רק את הכיוון הכללי אבל לא את השביל.
3. כלי עבודה אחד שרק אתם יודעים להפעיל.

אם הייתם צריכים לוותר על אחד מהם, על מה הייתם מוותרים? האם הייתם מעדיפים לדעת "למה" אתם הולכים (המצפן) אבל להרגיש אבודים בזהות שלכם, או להיות בטוחים במי שאתם (תעודת הזהות) אבל בלי מושג לאן פניכם מועדות? מה מהשלושה היה נותן לכם את הכוח לקום בבוקר כשהדרך הופכת לקשה?

2. החיים בפרשה

ספר במדבר פותח את הדרך אל הלא נודע, את מסע החיים של עם שהתחיל את דרכו במדבר ומעולם לא סיים להגיע אל היעד. ובשביל להצליח לעבור את תלאות המדבר, התורה מלמדת אותנו שאי אפשר לצאת לדרך בלי העוגנים הבאים:

הנני - הפרשה נפתחת במפקד, "שְׂאוּ אֶת רֹאשׁ כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". לכאורה, פעולה טכנית של ספירת מלאי. אבל במדבר, המפקד הוא העוגן הראשון: התפקדות ושייכות. דבר ראשון להתפקד, לומר הנני, ולהרגיש שייך.

לא סתם אנחנו משקיעים בזה כל כך הרבה לפני היציאה לדרך, כי אי אפשר לצאת למסע החיים במדבר בלי שיש לי שם, שיש לי מקום בעולם ויש לי שייכות למשהו שגדול ממני.

דבר שני: ייעוד. אני לא יודע איך להגיע אל היעד אבל אני יודע למה אני קם בבוקר כל יום מחדש וצועד שוב ושוב עד שאגיע לשם. משה רבנו מזכיר לעם לאורך כל הדרך את הסיבה שבגללה הם יצאו אל המסע, את היותם עבדים במצרים ואת היציאה אל החירות. זהו אינו שיעור שנאמר פעם אחת וגמרנו, אלא שיעור יומיומי שגובה לאורך הדרך קורבנות רבים שמתקשים להכיל את הייעוד ולקום בשבילו בבוקר. אבל מי שמבין את הייעוד היטב, מצליח לשרוד כל משבר ולצמוח מחדש.

זהו גם תפקיד הדגלים. לכל שבט יש דגל, לכל דגל יש צבע וסמל. הדגל הוא לא רק סימון טריטוריאלי, הוא ה"למה". כשאדם צועד במדבר יום אחרי יום, הוא עלול לשכוח למה הוא התחיל ללכת. הדגל שנישא מעל הראש מזכיר לו את החזון. גם אם הוא לא יודע אם היום יגיע אל היעד או בעוד שנה, הוא יודע למה הוא קם בבוקר. ייעוד הוא הכוח להפוך את הצעד הסיזיפי לחלק מסיפור גדול של חירות.

דבר שלישי: משימה. יש לי תפקיד כלשהו אמיתי בתוך המשימה הגדולה, לשאת את הארון או את המשכן, לשאת את הדגל או את האוהל. אני לא פסיבי, אני נוטל חלק אקטיבי במשימת החיים ומבין

הפעלה משפחתית סביב שולחן השבת

פרשת במדבר

ציור: יהושע ויסמן

מה התפקיד שלי בעולם. היותי חלק מהמשימה, גורמת לי לקחת אחריות על התפקיד שלי ולמדוד את עצמי האם ביצעתי אותה כנדרש. לא להיות הבן הרשע ששואל 'מה העבודה הזאת לכם', אלא להיות הבן השותף שאומר 'בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים', בעבור שאצליח להיות בן חורין ולקחת על עצמי את מסע החיים בדרך אל היעד של תיקון העולם.

3. לאן ניקח את זה מכאן?

בעולם שבו יש מרוץ בלתי נגמר אל עבר הדבר הבא, קל מאוד להתייחס לאנשים כאל מספרים בטבלה או משבצות בתוכנית עבודה. המפקד בפרשה מלמד אותנו את ההיפך: "בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת". לכל אחד יש שם, לכל אחד יש מקום. אי אפשר לצאת למסע החיים כחלק מעדר.

המדבר של החיים הוא מקום שבו הזהות עלולה להימחק תחת סופות החול של השגרה והקשיים. לכן, הדבר הראשון שהתורה עושה הוא להעמיד כל אדם על רגליו ולומר לו: "אתה נספר, אתה שייך, יש לך מקום בתוך משהו שגדול ממך". השייכות הזו היא ה"הנני" שמאפשר לאדם לא להיבלע בתוך השממון.

האם הילדים שלנו יודעים מה ה"דגל" הייחודי שלהם? האם הם מבינים שהם לא פסיביים בבית, אלא יש להם משימה שבלעדיה ה"משכן" המשפחתי לא יהיה שלם? כשאנחנו מצליחים להעניק לסובבים אותנו את תחושת השייכות, הייעוד והמשימה, אנחנו מציידים אותם בכלים הטובים ביותר למסע החיים. המדבר כבר לא נראה כזה מאיים כשיש לך דגל ביד ומקום בלב.

אף אחד לא מבטיח לנו שנגיע בהכרח אל היעד. למעשה עם ישראל עד ימים אלו עוד לא הגיע אל היעד. אבל עם העוגנים הללו אנחנו יכולים להיות בטוחים שנצליח ליהנות מהדרך אל היעד ולהיות אור לגויים כיצד יכול עם לעשות ולשנות כל כך הרבה עם כל כך מעט משאבים חומריים.

הדרך אל היעד היא המקום שבו אנחנו הופכים להיות האנשים שראויים להגיע אליו.

4. פעילות מסביב לשולחן

כסו את העיניים אחד לשני ותנו יד. כעת הלכו לאורך הבית הלוך וחזור לאט ובמתינות. אך תוך כדי, במקום לצעוק ולהיבהל מהתקלה הבאה, חזקו אחד את השני ופעלו כצוות יחד. כשתפתחו את כיסוי העיניים שאלו את עצמכם מה גרם לכם להרגיש יותר בנוח, ההליכה יד ביד עם האחר או אולי מילות החיזוק שנאמרו? האם הרגשתם שהמשימה היתה ברורה לכם או שהייתם בחוסר ודאות?

תובנה: המדבר הוא המקום שבו מגלים שהבית הוא לא הקירות, אלא האנשים שצועדים איתך והמשימה שבוערת בך. כשיש לנו עוגנים משל עצמנו, כל חול הופך לקרקע יציבה.

5. המשימה השבועית

במהלך השבוע הקרוב, פגשו אדם אחד (בעבודה או בבית) ותנו לו להרגיש שהוא "נספר". אמרו לו מילה טובה על המשימה הספציפית שלו ועל כמה שהוא משמעותי למסע המשותף שלכם. ראו איך תחושת השייכות משנה את רמת המוטיבציה שלו.

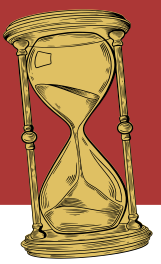

מארץ הגר (אונגארן)

פרק ט'

תלמידי החתם סופר ועליית הונגריה

בעוד יהודי המגרב עולים לציון מתוך מסורת עתיקת יומין של כיסופים לארץ האבות, הנה מ'ארץ הָגָר' (היא הונגריה, אונגארן) הרחוקה מתעוררת תנועה אחרת, שונה באופייה אך דומה במהותה. בראשה עומדת דמותו המאירה של רבי משה סופר, הלא הוא החתם סופר, שמישיבתו בפרשבורג יצאו תלמידים שהפכו לחלוצי הבניין בירושלים.

החתם סופר, שכיהן כרב העיר פרשבורג משנת תקס"ז ועד פטירתו בשנת ת"ר, לא הסתפק במלחמתו הגדולה בתנועת הרפורמה וההשכלה. בליבו בערה אהבה עזה לארץ ישראל, והוא ראה בה את מקור הרוחניות ותמצית הקדושה של העולם כולו. בכתביו ציין כי עיקר קיום התורה והמצוות הוא דווקא בארץ הקודש, ואילו בגולה שרויה התורה בחשכה.

על ירושלים במיוחד נתן החתם סופר את עיניו ולבו. בדרשותיו כתב בכיסופים: "מי יתן ויזכני ה' יתברך להיות ממיישבים של ירושלים". אף בעניין רעידת האדמה שפקדה את צפת בשנת תקצ"ז, פירש כי באה כעונש על כך שהעולים העדיפו להשתקע בצפת ולא בירושלים, עיר הקודש והמקדש.

אך החתם סופר לא הסתפק בדברי התעוררות בלבד. הוא פסק להלכה כי עבודת האדמה בארץ ישראל היא מצוה ממש, משום יישוב הארץ, להוציא פירותיה הקדושים. את הכתוב "ואספת דגנך" פירש כחובה שאין להתחמק ממנה, וכתב: "כאילו תאמר לא אניח תפילין מפני שאני עוסק בתורה, הכי נמי לא יאמר לא אאסוף דגני מפני עסק התורה". דברים אלו, היוצאים מפיו של גדול הדור בהונגריה, הטביעו חותם עמוק בנפשות תלמידיו.

כולל שומרי החומות

ראשון התלמידים שהגשים את חזון רבו היה רבי שמעון דייטש, מבחירי תלמידי החתם סופר. בשנת תר"ב, שנתיים בלבד לאחר פטירת רבו הגדול, עזב את הונגריה ועלה לירושלים. במכתביו כתב בפירוש: "ואני תלמידו של רבינו הקדוש מאור הגולה רבי משה סופר ז"ל שתורתו הקדושה נטעה בלבבי החובה לעלות לירושלים".

בשנת תרט"ז ייסד רבי שמעון דייטש, יחד עם חבריו יוצאי הונגריה, את כולל "שומרי החומות", הידוע גם בשם "כולל אונגרין". הכולל נועד לאחד את בני העדה ההונגרית בירושלים ולהיטיב את מצבם. שמו המיוחד רמז על תפקידם כשומרי חומות התורה והמסורת בעיר הקודש, ברוח דברי הנביא "על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים".

בני הקהילה ההונגרית בירושלים התייחדו בקנאותם ובדקדוקם בהלכה, ברוח שיטת רבם החתם סופר "חדש אסור מן התורה". הם העמידו דור של תלמידי חכמים ששמרו על צביון היהדות המקורית בארץ הקודש.

רבי עקיבה יוסף שלזינגר

בין הדמויות המורכבות והמרתקות בעליית הונגריה בולטת דמותו של רבי עקיבה יוסף שלזינגר. נולד בפרשבורג בשנת ה'תקצ"ח (1838) לרבי יחיאל שלזינגר, שהיה מתלמידי החתם סופר. המסופר כי החתם סופר עצמו השתתף בברית המילה שלו, ומשהגיעה באותו יום הידיעה על פטירת רבי עקיבא איגר, הורה לקרוא לתינוק על שמו.

הצעיר עקיבה יוסף למד בישיבת פרשבורג אצל הכתב סופר, בנו של החתם סופר, ונסמך על ידו לרבנות. בשנת תר"ל עלה לירושלים, ושם הפתיע את הכל. מצד אחד היה קנאי גדול שלחם בכל כוחו בהשכלה ובחדשנות, וחיבר את הספר "לב העיברי" כפירוש לצוואת החתם סופר. מצד שני, היה מראשוני המעודדים להתיישבות חקלאית ולעבודת האדמה.

רבי עקיבה יוסף ייסד את חברת "מעל"ה - החזרת עטרה ליושנה", שכונתה גם "כולל העברים", ומטרתה הייתה לעודד יהודים לעלות לארץ ולהתפרנס מיגיע כפיהם. הוא השתתף ברכישת אדמות פתח תקווה יחד עם יואל משה סלומון ויהושע שטמפפר, וחילק את האדמות למאה חלקות למכירה ליהודים שרצו

רבי יוסף חיים זוננפלד מלווה את נשיא צ'כוסלובקיה תומאס מסריק

לעסוק בחקלאות.

רבני ירושלים חששו מפעילותו שעלולה לפגוע בשיטת ה"חלוקה" המסורתית, והוציאו נגדו כתב חרם. אך רבי עקיבה יוסף לא נרתע, והמשיך בדרכו עד פטירתו בשנת תרפ"ב. על שמו נקרא כיום היישוב "בני עי"ש" שליד גדרה.

רבי יוסף חיים זוננפלד

גולת הכותרת של עליית תלמידי ישיבת פרשבורג הייתה עלייתו של רבי יוסף חיים זוננפלד. הוא נולד בשנת ה'תר"ט בעיירה וועריבוי שבסלובקיה, ובצעירותו למד בישיבת פרשבורג אצל הכתב סופר. בשנת תרל"ג, בהיותו בן עשרים וחמש, עלה לארץ ישראל יחד עם רבו המובהק, הרב אברהם שאג־צוובנר, מתלמידי החתם סופר.

בירושלים התקרב רבי יוסף חיים אל רבי יהושע יהודה לייב דיסקין, ויחד עמו הקים את "בית הדין של החוגים היראים". אט אט נעשה למנהיגה הרוחני של העדה ההונגרית, ולימים הוכרז כרבה הראשון של "העדה החרדית".

אהבתו לארץ ישראל בערה בו כאש. ראה בפריחתה המחודשת קיום הנבואה "ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל", והחשיב זאת כאתחלתא דגאולה. נהג לחתום את מכתביו במילים "המחכה לישועה", ולא "המצפה לישועה", משום שהמתנה מבטאת קרבה יותר מציפייה.

שכונת בתי אונגרין

מפעלם הגדול של בני הונגריה בירושלים היה הקמת שכונת "בתי אונגרין", ששמה הרשמי "נחלת צבי". בשנת ה'תרנ"א הגיע לירושלים הגביר רבי יצחק צבי רצרסדורפר מאנטוורפן, שהיה חברו ללימודים של רבי יוסף חיים זוננפלד בישיבת הכתב סופר.

רצרסדורפר ביקש לרכוש עשר דירות בעיר העתיקה לטובת עניי ירושלים, אך רבי יוסף חיים שכנע אותו לרכוש מגרש גדול מחוץ לחומות, שעליו יוכלו לבנות מאות בתים. כך נרכשה קרקע של שנים עשר אלף אמות, והחלה בנייתה של שכונה ייחודית.

השכונה נבנתה בצורת משולש, כששתי צלעותיו הם בנייני מגורים ארוכים והבסיס הוא בית המדרש. בתווך נפרשה חצר גדולה ומרוצפת, ובה שלוש מאות דירות שהושכרו־הושאלו לעניים חינם אין כסף, בתורנות של שלוש שנים. עד היום עומדת השכונה על תילה, כעדות חיה למפעל החסד של בני הונגריה.

ההתיישבות החקלאית

יחסם של תלמידי החתם סופר להתיישבות החקלאית היה מורכב ומעניין. מצד אחד, החתם סופר עצמו פסק שעבודת האדמה היא מצווה, ותמך בתוכניותיו של הרב צבי הירש קלישר לחידוש היישוב באמצעות חקלאות. מצד שני, תלמידיו בירושלים נקטו עמדות שונות.

רבי עקיבה יוסף שלזינגר היה מחלוצי הרעיון והשתתף בהקמת פתח תקווה, אם המושבות. רבי יוסף חיים זוננפלד, אף שהתנגד לציונות החילונית, אהב את הארץ ותמך בעליית יהודים. כאשר הוקמה המושבה החרדית "מחנה ישראל" על ידי אגודת ישראל, נסע לבקרה והשתתף בעצמו בעבודת האדמה.

כך השתלבה עליית תלמידי החתם סופר ביריעה הגדולה של החזרה לארץ ישראל במאה התשע עשרה. מפרשבורג הרחוקה הגיעו לירושלים תלמידי חכמים שהקימו כוללים ושכונות, ונטעו בעיר הקודש את רוח היהדות ההונגרית הקנאית, השומרת על המסורת ומייחלת לגאולה השלמה.

משיב נפש
יצחק יונה
מטפל באמצעות אמנויות (M.A)

חלק ב'

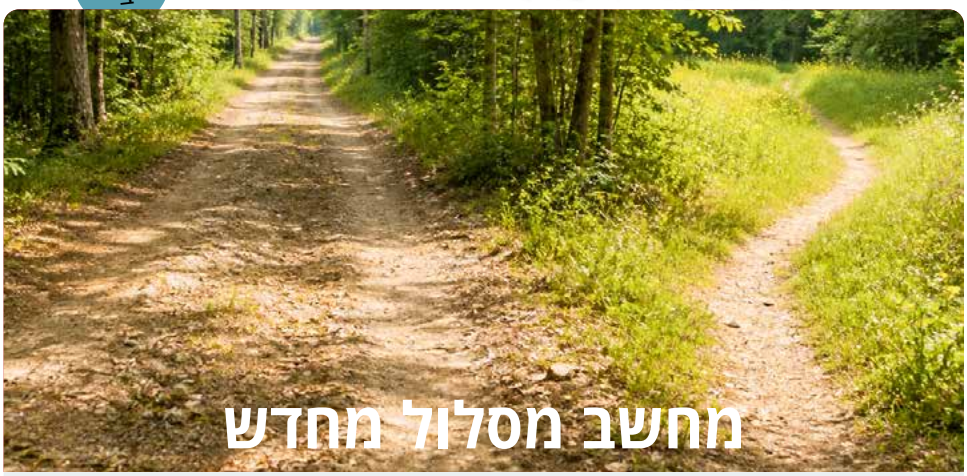

מחשב מסלול מחדש

כיצד ההתנהגות שלנו מעצבת מחדש את המוח,
ואיך אפשר להשתמש בכך כדי ליצור בנו שינויים בפועל?

בחלק הקודם עסקנו בגמישות המוחית (נוירופלסטיות), המאפשרת למוח להמשיך להתעצב גם הרבה מעבר לשנות הילדות. אך כיצד התהליך הזה מתרחש בפועל, והאם ניתן להשפיע באופן יזום על המוח כך שהדבר ישפיע גם על ההתנהגות שלנו?

הֶרגל, במובנו העמוק, אינו רק פעולה שחוזרת על עצמה, אלא דרך "מאורגנת" לפגוש מצבים. אפשר לחשוב על כך כמו מסלול ש'מוביל' אותנו בעת האירוע, ואשר משפיע על האופן שבו נחווה אותו. המסלול הזה כולל ציפייה, תגובה רגשית ולעיתים גם פרשנות מוקדמת למה שעומד להתרחש. זה לא רק 'זיכרון' של האופן שבו אני רגיל להתנהל באירוע כזה, אלא גם תהליך מוחי שמושפע מקשרים עצביים שנוצרו בעקבות למידה. לכן, כדי לשנות הרגל, לא מספיק להתנהג אחרת, אלא נדרשת ממש "התהוות" הדרגתית של אפשרות נוספת, אפשרות שלעתים לא הייתה זמינה לנו קודם לכן.

מנקודת מבט זו, שינוי אינו תלוי רק ב"טכניקות", אלא גם ביצירת תנאים מסוימים המאפשרים אותו. אחד התנאים המרכזיים הוא חשיפה חוזרת לחוויה דומה אך שונה, חוויה שבשונה מבעבר, האדם כן מסוגל לשאת. פעמים רבות שינוי מתאפשר דווקא כאשר האדם פוגש סיטואציה מוכרת באופן מעט אחר: בעוצמה שונה, בקצב אחר, או בנוכחות שמאפשרת עיבוד. הדבר מזכיר את דברי רבינו הרמב"ם (הל' תשובה פרק ב'): "אי זו היא תשובה גמורה? זה שבא לידו דבר שעבר בו, ואפשר בידו לעשותו, ופירש ולא עשה". מצב כזה מאפשר לאדם לקיים שינוי אמיתי בר קיימא ולא רק 'להתנהג אחרת'.

לדוגמה, אדם הנוטה להימנעות חברתית אינו משנה את דפוסיו רק באמצעות החלטה "לזרום יותר עם אנשים", אלא דרך סדרה של מפגשים אנושיים שבהם רמת האיום נחווית כפחות מציפה. מה שיאפשר למוחנו לקשור קישורים חדשים המאפשרים רכישת דפוסים מותאמים יותר למצבים כאלו. הוי אומר: לעיתים השינוי המיוחל יתחיל בבחינה מחודשת של הסביבה הקרובה אלינו, האם היא מתאימה לנו? האם היא מקדמת אותנו? ובמידת הצורך אף לבחור האם לשנות אותה.

היבט נוסף נוגע לתשומת הלב. כאשר תגובה מתרחשת באופן אוטומטי, היא מחזקת את עצמה ומתקבעת יותר. לעומת זאת, מצבים שבהם מתאפשרת השהיה, ולו רגעית, יוצרים פתח לארגון אחר של החוויה.

הנוירופלסטיות אינה מבטיחה שינוי, אך היא מאפשרת להבין כיצד חזרות, הקשרים ונוכחות שונה עשויים לעצב מחדש את האופן שבו אנחנו חווים, מגיבים ופועלים. היכולת המוחית הזו קיימת בכולנו, והשאלה היא האם נבחר להשתמש בה כדי ליצור שינוי, או להישאר בתוך הדפוסים המוכרים.

הכותב הוא מטפל באמצעות אמנויות (M.A)
ובעל הסמכה בפסיכותרפיה קוגניטיבית - התנהגותית (CBT) | 053-336-3061

תורתו ואומנותו
ישיבה גדולה
עם תואר ראשון

המתיבתא
תורה ודעת
בראשות הגר"ד לייבל שליט"א
ישיבה גדולה לבני תורה מצוינים ויר"ש
המבקשים לממש את עצמם בקודש ובחול
ולהתכונן לחיים של תורה ועבודה

להצליח בלימוד
✦
לבנות עתיד מקצועי
✦
לשרת בתפקיד משמעותי
✦
לגדול בעבודת ה'

המתיבתא
תורה ודעת
בראשות הגר"ד לייבל שליט"א

לפרטים חייגו או סרקו:
058-5580480

חסרונות החינוך של "שלילת האחר"

כשזהות נבנית על שלילה, היא מתפוררת במפגש עם המציאות

הורים יקרים,

אחת הטעויות הגדולות של החינוך בדורות האחרונים הייתה בניית זהות על שלילת האחר במקום על חיבור מהותי לדרך שלנו. מבחינה היסטורית, שלילת האחר ביהדות נולדה בעולם שהפריד בצורה חדה בין יהודים לגויים - הפרדה חדה וברורה ששימרה את הקהילות היהודיות בגולה לאורך שנים. זה היה די קל: היהודים היו עם הספר, והגויים באותם דורות היו נבערים מדעת, גסים, ורחוקים מאוד מבחינה תרבותית.

עם הניסיון (המוצלח) הזה, גם הזהות החרדית נבנתה על ניגוד, אך הפעם בין יהודים ליהודים, ואפילו בין שומרי מצוות כאלה לאחרים: "אנחנו לא כמו החילונים", "אנחנו לא כמו המזרוחניקים", כמובן עם הסבר סטריאוטיפי כמה הקבוצות האלו רדודות ודלות. ההתבצרות הזו הייתה אולי כלי הישרדותי ושיווקי, אבל כשהיא הופכת לשיטה חינוכית לדורות, היא הופכת למלכודת שבריריות.

כשאנחנו בונים זהות על בסיס "מה אני לא", אנחנו יוצרים תלות באחר כדי להגדיר את עצמנו. לפי "תאוריית הזהות החברתית", קבוצות מייצרות הבחנה חדה בין ה"אנחנו" לבין ה"הם" כדי לחזק לכידות פנימית. הבעיה היא שזה מחזיק מעמד רק כל עוד ה"הם" נתפסים כחלולים, ו"אנחנו" נתפסים כבעלי עמדה מוסרית משובחת.

במציאות של 2026, כשהמידע נגיש בכל כיס, המפגש עם ה"חוץ" בלתי נמנע. כשהנער מגלה שהחילוני בחוץ הוא אדם ערכי, רגיש וטוב, כל התשתית עליה עומדת הזהות שלו מתחילה להתפורר. אם ה"הם" אינם רעים כפי שסיפרו לו, אולי גם ה"אנחנו" אינה בהכרח הדרך היחידה?

הבעיה מחריפה בשל "אפקט הבועה" של הדור הנוכחי. בעוד שבעבר הציבור החרדי התגורר במובלעות הומוגניות וסגורות, הרי שהמציאות הדמוגרפית השתנתה לחלוטין: כמעט 50% מהילדים החרדים כיום גדלים בערים או במרחבים מעורבים שיש בהם אנשים מזרמים אחרים. ה"אחר" הוא כבר לא דמות רחוקה מהספרים, הוא השכן במרפסת ממול או המוכר בסופרמרקט.

למרות זאת, דור המחנכים והרבנים של היום גדל ברובו לזלזול באחרים מבלי שהחליפו איתם מילה אידיאולוגית מימיהם, וכל ידיעותיהם מבוססות על העיתון המפלגתי המנותק מהמציאות. כשהם עומדים מול כיתה ומציירים דמות דמיונית וריקנית של האחר, הם פשוט אומרים שטויות, והנער יודע את זה. כשהוא רואה שהתיאור של

המחנך הוא קריקטורה שרחוקה מהמציאות שהוא פוגש מדי יום בחדר המדרגות, הוא לא רק מפסיק להאמין לתיאור, אלא מאבד אמון במערכת כולה. הביטול הופך למגוחך, והסמכות החינוכית קורסת בגלל חוסר אמינות עובדתית.

הנרטיב הזה של "העולם בחוץ ריקני" קורס לחלוטין במפגש עם הציבור הדתי-לאומי. כאן כבר אי אפשר להשתמש בתירוץ של "תינוקות שנשבו". מדובר ביהודים שברובם יראי שמיים, תלמידי חכמים ושומרי מצוות בתכלית, שבו בזמן מעורבים בבניין הארץ. לכן חוץ מזה שהם עם כיפה אחרת - קשה להסביר למה הם "לא טובים".

הטעות החמירה כשההתבדלות הפכה מרעיונית לרגשית. חינכנו לריחוק מכל מי שאינו בתוך המעגל המצומצם שלנו: החייל ששומר עלינו, הרופא שעוזר לנו, והשכן המנומס שלעת עתה עדיין לא שומר מצוות שבין אדם למקום באופן מלא (ולא שאנחנו מושלמים). ה"אנחנו" הצטמצם, והמהות של תורה כמאחדת את עם ישראל "כאיש אחד בלב אחד" - נפגעה.

מחקרים בתחום הזה מראים שסטריאוטיפים קורסים ברגע שיש מגע אנושי פשוט. בחינוך שנשען על פחד, המגע הזה לא מחזק את הבחירה בדרך שלנו, אלא מערער אותה. ילד שלומד שהעולם בחוץ "מפחיד" נמצא בסיכון גבוה לנשור ברגע שיתגלה לו שהעולם בחוץ פשוט... אנושי, ודומה לו עצמו.

הסוד של חינוך שמחזיק מעמד הוא יצירת זהות חיובית. זהות שלא זקוקה לאויב כדי להרגיש קיימת. עלינו ללמד יהדות כ"עץ חיים", דבר שמוסיף משמעות, יופי וחיבור, ולא רק חומות של הגנה. האתגר של דורנו הוא להפוך את הבית והישיבה למקום שמושך להישאר בו בזכות מה שיש בו, ולא בגלל מה שאין בחוץ.

לכן, השקיעו את האנרגיה בלהסביר למה הדרך שלנו יפה ומאירה, במקום לכתוב כתב אישום סטריאוטיפי על אחרים. זהות שנשענת על ערך עצמי חיובי ועל "מה אני כן", חסינה הרבה יותר מפני זעזועים מאשר זהות שנשענת על פחד ושנאה. הדרך אליה אתם מחנכים צריכה להיות סיפור של אהבה וחיבור עמוק לערכים ולחוויה, שמצד אחד דורשת (!), ויחד עם זאת מחברת את הפרט לעצמו ולעמו, ויוצרת לו משמעות.

בהצלחה!
שניאור

הכותב הוא מרצה בחוג לחינוך חברתי קהילתי (בלתי פורמלי) במכללת גורדון,
חיפה ומטמיע תחום חינוך בלתי פורמלי במחוז החרדי, משרד החינוך | shneori770@gmail.com

לגלות את התורה שבי

השקט שבמדבר מזמין אותך לפגוש את עצמך מחדש

למה מדבר? למה אנחנו צריכות לנדוד לשם, אל החולות והשקט הצורב? מה יש דווקא במדבר?

המדבר הוא המקום היחיד שמאפשר מפגש. איוורור מכל התפיסות הישנות, מההגדרות שחנקו אותנו ב"מצרים" הפרטית שלנו, ממה שאמרו לנו שאנחנו אמורות להיות.

במדבר אין מראות, יש שקט שחוזר אלייך בהד ויכולת לראות אחרת. במדבר אין קירות ואין תקרות, יש רק מרחב שמאפשר לנו לדבר מחדש את מי שאנחנו. ליצור יש חדש.

המדבר מכיל את כל היסודות ואת הסודות. הוא מצע לשינוי, לטרנספורמציה, למיכל, לשהייה, להתבוננות ולריפוי. באישה יש איכות של מדבר; הכישורים הנשיים הם כאלו שחוזים עתיד ומבקשים מילוי לחסר.

ויש באיכות הזו יכולת לשוב למקור, לקבל הזנה וקשר עם הבורא שמטעין בנו איכויות חדשות.

בפרשת במדבר הבורא מצווה לערוך מפקד - "שאו את ראש" - בלב המדבר. הוא עוצר הכול כדי לספור אותנו, אחד אחד. למה? כדי להראות לנו כמה יש. כמה יש בך. כמה את קיימת. שאי ראש, ואפשרי לך להתהלך זקופת קומה. אנחנו, פצועות מ"מכות מצרים" של החיים, לפעמים שוכחות להסתכל על הקיים. הפצעים כואבים, הצלקות מושכות את תשומת הלב שלנו מטה, אל החול. אבל כשאנחנו מעזות להציץ מעבר לפצע, אנחנו מגלות שפע אינסופי, שלל אפשרויות בלתי מוגבלות.

המדבר הוא שלב הכרחי לפני התגלות יצירה חדשה, והוא פועם את לב הבריאה בתוכנו.

כשאנחנו מתחברות לטבע שלנו, לאיכות המדהימה שנולדת בימים אלו, איכות נקבית, אנחנו נוגעות בעומק אחר. בקבלה כתוב שבאחרית הימים "נקבה תסובב גבר"; האיכות הנשית תשמיע את קולה, את תדרה. איכות הפנים תצא לגילוי. זו איכות נשמתית שקיימת בכל אדם, ובנשים היא עוצמתית יותר, היכולת להרגיש ולהשמיע קול למה שלא הושמע.

יש בנו פחד קדום מגלות ארוכה שבה קול הלבנה הונמך וקוצץ. אך הנה היא שבה: "והיה אור הלבנה כאור החמה". היו ימים, וכעת ימים חדשים, שקולך ערב, השמיעיני.

הקסם הזה קורה ומתפתח במדבר, בשממה. משם אנחנו מגלות מציאות חדשה. זה בטבע שלך להיות חופשיה, מחוברת ויוצרת חיים.

פלא נוסף במדבר הוא ספירת היש.

נסי השבוע תרגיל מדברי: לספור את הדברים הפשוטים. את הנשימה, את הבית, את כוס הקפה, את היכולת להרגיש.

כשאת מגדירה את ה"יש", את בונה כלי להכלת עוד שפע. הגדרות היש הן המעיין האינסופי שמשקה את המדבר הפנימי שלך. ככל שתספרי את הטוב שבך ושקיים בחייך, כך הכלי שלך יתרחב להכיל עוד אור.

התורה שלך מחכה להתגלות.

אנחנו רגע לפני מתן תורה, והפעימה של התורה שלך מבקשת לזרום בך. יש תורה שהיא רק שלך, תורה שלא נכתבה באף ספר. היא הנשימות שבתוך אותיות התורה, שבתוך פסיעות חייך, והיא מחכה להתגלות דרכך.

אל תחפשי אותה בחוץ, בקולות של אחרים. התחילי לדבר אותך. דברי את התורה שזורמת בגופך, מתוך ליבך, מתוך חוטי החיים שאת טווה במו ידייך יום־יום. התורה הזו היא הדיבור המדויק של הנשמה שלך בתוך המדבר.

אחותי, צאי למרחב.

אל תפחדי מהשקט של המדבר. השקט הזה אינו ריקנות, הוא המקום שבו הדיבור החדש שלך נולד. תני לעצמך להפקיר את כל מה שהיה, כדי שתוכלי להיות מלאה בכל מה שיהיה.

ליצירת קשר:
F0527699641@gmail.com | 050-776-9961

אחת
מבית ומחוץ
קהילת נשים מבית אחוות תורה

שבות
רבקי לרנר
עורכת דין ומגשרת, מנחה קבוצות לצמיחה במרחב הזוגי

זוגיות כמעבדת התפתחות

הכאב שלך אינו רק בעיה בקשר, אלא מראה לפצע פנימי שמבקש ריפוי

איך יכול להיות שזוגיות כרוכה בכל כך הרבה כאב? איזה הסבר יניח את הדעת לעובדה שזוג אנשים שחיים יחד, בקשר עמוק וקרוב כל כך, שבחרו זה בזו מתוך חיבור ומתוך שאיפה לחיות יחד לאורך ימים ושנים, מגיעים לעיתים לתהומות של כאב ולתחושות קשות כל כך בקשר?

איך יתכן שאיש ואישה אשר עמדו יחד תחת החופה, מתוך תקוה, תפילה והתגייסות עמוקה להשקיע בקשר ולהיות קרובים, אוהבים, ומכבדים, עשויים להגיע במהלך השנים לריחוק גדול?

הבה נודה באמת. רוב ככל הזוגות יחוו במהלך חייהם כאב עמוק בקשר. בכל קשר, הכאב יופיע בנושא אחר. בזוגיות אחת, הפער הרגשי יוביל לכאב לופת אצל האישה, בזוגיות אחרת יהיה זה הפער הדתי והאכזבה של האיש מאשתו, ואצל זוג אחר נושאי עניין שונים יוביל לצער עמוק אצל שניהם.

מה המטרה של הכאב הזה, ומה מלמדת אותנו העובדה שכאב הוא "בילד־אין" בכמעט כל קשר זוגי?

אני מאמינה שזוגיות היא מעבדה להתפתחות אישית. בהיותנו ילדות חווינו, כל אחת מאיתנו איזושהי נקודת שיא של כאב. איזשהו אירוע מכונן אותו אנו זוכרות עד היום: אם זו המורה שביישה בפני כל הכיתה, אמא שבחרה להתמקד במגרעת במקום בטוב, או אב ביקורתי שלא חסך במילים קשות. באותו רגע חווינו לפיתה של הלב. הלפיתה הזו יצרה חריץ בליבנו. אל אותו החריץ התנקז הרגש הקשה שחווינו באותו רגע מכונן: עלבון, דחייה, אכזבה, בהלה, או כל רגש קשה אחר.

במהלך השנים, בכל פעם שנרגיש את אותו רגש קשה, החריץ יתרחב ויגדל.

כשעמדנו תחת החופה, יחד איתנו עמד החריץ, אבל למרבה הצער, בגיל עשרים הוא אינו רק חריץ, הוא כבר פצע, אפילו פצע מזוהם.

ועם הפצע הזה הגענו, כל אחת מאיתנו, לזוגיות. ובכל פעם שהאיש שלנו אומר או עושה משהו שגורם לנו להרגיש שוב באותו רגש קשה שבליבת הפצע, כל המערכת הפנימית מזדעזעת.

הנטייה הטבעית היא להפנות אל האיש אצבע מאשימה - מדוע אתה כל כך מכאיב? למה אמרת את מה שאמרת? מדוע עשית את מה שעשית או שלא עשית את מה שרציתי? הנטייה היא להאשים, לכעוס ולהתרחק. וכשהכאב הוא כבר בלתי נסבל - אולי אפילו לעזוב את הקשר, מתוך מחשבה שהתרחקות מהאיש תרחיק אותנו מהכאב.

אבל האמת היא, שברוב המקרים הכאב הוא בתוכנו. לרוב, מקורו הוא באותו חריץ שהפך עם השנים לפצע מזוהם ומוגלתי, ומגע, אפילו מגע קטן באותו אזור, מצית בנו את עוצמת הכאב שאנו נושאות שנים.

אף אחד בעולם לא ידרוך לנו על הפצע כמו בן הזוג. שהרי הנפש שלנו תעשה כל שביכולתה כדי להימנע ממוקשים שיש בהם סכנה במגע באזור הפצע והיא תתרחק ככל יכולתה ממי שיגע בו. אבל הזוגיות הינה מעבדה סגורה שמפגישה אותנו בתדירות ובעוצמה גבוהה עם אותו אזור פצוע, ומזמנת אותנו לעבודה פנימית עמוקה. לרפא ולתקן את מקור הכאב שחווינו בילדות.

עכשיו כשהבנו שלרוב, האיש אינו מקור הכאב אלא טריגר לעוצמתו, אז בפעם הבאה שעולה בך גל כאב שאותו את רגילה לייחס לבעלך ולהאשים אותו, זכרי שבעלך דוקר נקודת כאב ישנה. שהוא לא בהכרח אחראי לעוצמת הכאב שעולה, שכנראה רוב הכאב שייך לסיפורי עבר. והכאב הנוכחי הוא תוספת קטנה לתהומות הכאב שכבר קבורים בפנים. כך במקום להאשים אותו או לכעוס עליו, חזרי אלייך, אל הילדה הקטנה שבתוכך, נסי לשיים את הרגש שעולה, לתת לו תיקוף ומקום. אל תתפתי ליפול לכעס ולריחוק מהאיש שלך. נסי להבין מה מתרחש בליבך.

לתגובות: shavot.r@gmail.com

נשימות קטנות
לאה אוירבך
מדריכת הורים בגישה ההיקשרותית–התפתחותית

שעון עוררות

המנגנון הסודי שמפעיל את הילדים שלך

שעת ההשכבה היא שעה שמתח סמוי רוחש תחתיה. מתח שהמקור שלו בפער בין הצורך שלנו בשקט, בסיום יום, בזמן לעצמנו סוף סוף - לבין חוסר האונים של הילדים הרגישים שלנו כשהם פוגשים את עצמם במיטה, פגישה שאותה ניסו לדחות מהרגע שפקחו את העיניים בבוקר.

לא לכל ילד רגיש קשה לפגוש את עצמו בדמדומי ערות וחלום, יש גם ילדים שמתמסרים לשלווה ולשקט ונרדמים בחיוך קלוש, כשקצב פעימות הלב שלהם פוחת בהדרגה. אני מדברת על הילדים שעוצמים את העיניים בחוזקה, מתפתלים במיטה, תובעים נוכחות ארוכה לידם או חומקים מהמיטה בתואנות אחרות. אלו ילדים שנכנסו למיטה עם עוררות גבוהה מדי; עוררות שלא מאפשרת למוח שלהם לסגור חלונות פתוחים. העוררות שלהם מתנגשת בעוררות חסרת הסבלנות שלנו, ואת התוצאה לא קשה לנחש.

אבל זה יכול להיות גם אחרת; במקום להפוך את השכבת הערב לעוד וי במטלות ההוריות, המשימה האחרונה של היום - מקצים להשכבה נתח מכובד מהאנרגיות שלכם ואולי גם מהזמן. השכבה לשנת לילה מתחילה הרבה לפני שהילד נכנס למיטה, היא מתחילה לפחות שעה (ויותר) לפני. מה שקורה אחר צהריים אמור לשרת את שעת ההשכבה ולא להפך. מה שקורה אחר הצהריים בואכה ערב הוא תמהיל מדויק של עוררות, עיבוד רגשי ופריקה של עודפי אנרגיה מהגוף.

כשמכניסים את פרמטר העוררות למשוואת ההורות, לומדים לזהות את סוגי העוררות של הילדים שלנו, מתחילים להבחין מה מקפיץ אותה ומה מסייע לוויסות. פתאום, דברים שהרגישו כמו נעלמים עד כה, הופכים להיות מובנים. קל לנו להבין מה עומד מאחורי התנהגויות שונות, מה הילד שלנו צריך עכשיו או - לעניינו - למה הוא לא נרדם.

ילד נכנס למיטה לאחר שפשט את בגדי היום, התרחץ ואכל לשובע; גם הצרכים הרגשיים שלו זקוקים לטיפול דומה. ילד צריך לפגוש את הרגשות שלו ולא לתת להם להצטבר כמו שכבת זיעה שנדבקת לעור; הוא צריך לנער מעליו את עודפי האנרגיות והורמוני הסטרס, והוא גם צריך להיות שבע מספיק בקשר כדי להיות מסוגל להיות לבד כל כך הרבה שעות. השכבה לשנת לילה היא רגע קצה, אבל היא לא סתם רגע קצה שכזה. היא מיקרו קוסמוס של היום כולו.

ליצירת קשר: 052-272-8488 | leah.rbach@gmail.com

המגלף

אברימי נוביק

רק מי שהכיר טוב את הכפר הקטן אלוויהרא שנחבא בדרך לקאנדי שבסרי לנקה, ידע ששם גדל התה הטוב ביותר באזור. התה של ציילון, הלא היא סרי לנקה, ידוע בעולם כולו, אבל שם, ידעו לגדל את התה המושלם. לא היקר ביותר וגם לא המפורסם ביותר, אבל זה שכמו בימים עברו, טופח ביד אוהבת.

ניהאל, קוטף התה, הביט אל אצבעותיו הירוקות. זה הפך להיות הצבע שלהן, גם בימי הגשמים שבהם אין קטיף. מגיל שתים עשרה, ועד היום, כבר עשור שזה מה שהוא עושה כל היום. הוא הכיר כל שביל, כל שיח וכל סדק בגשר החבלים שחצה את הנהר שבפאתי הכפר. מקום שרק קוטפי התה מסתובבים בו לצד תיירים שמביאים המדריכים. אבל את האיש עם האוזן החתוכה שמגיע כבר כמה שבועות, הוא ממש לא מכיר.

בכל יום, מגיע הלה עם סירת דיג מעץ, עוגן ליד הגשר, פורש יצירות אומנות, פיסות עץ מגולפות על סלע שטוח ומוכר אותן לתיירים. כל יום שעתיים. לאחר מכן, הוא נוטל את מרכולתו ואת הכסף שהרוויח, עולה בחזרה על הסירה ונעלם במורד הנהר.

הוא לא מדבר, פשוט מגיח, מוכר והולך.

בכל פעם שניהאל חזר מהמטעים והדייג הזה היה שם, הוא תכנן לעצור ולדבר איתו. בסוף זה קרה.

הגילופים היו מרהיבים. לא משהו פשוט של חנות מזכרות. כל פיסת עץ הייתה משהו אחר לחלוטין. אלו הם עצים שהים הלבין ופלט. והגילופים היו עוצרי נשימה. ציפורים, גלים, הרים.

"כמה?".

"שני דולר".

"יש לי רופי".

"מאתיים וחמישים".

ניהאל חש צורך לא מוסבר ליצור קשר עם הדייג המסתורי. הוא שילם על אחד הגילופים, הודה והמשיך הלאה.

זה לא ממש עזר לו. הדייג לא דיבר. גם לא בימים אחרי כשמפעם לפעם הגיע וישב על ידו בשתיקה. גם מוכר הגילופים, הדייג, לא הוציא מילה. רק בחלוף שעתיים היה קם, אורז את החפצים והולך.

❖ ❖ ❖

בסוף השבוע, ניהאל סיים מוקדם את הקטיף. הוא ירד אל המקום שבו האיש עוגן. כעת טרם הגיע. הוא המתין ליד הגשר עד שראה את הסירה מתקרבת.

"ידעתי!", אמר לעצמו כשראה את צורת השייט של הדייג. הוא חתר בצורה שונה ממה שאמור היה לחתור, ובסירה לא היו רשתות או חכות. גם לא דליים. רק ארגז קטן עם הגילופים.

"אתה לא דייג, אה?", שאל בקול את האיש רגע אחרי שעגן. הלה בלע את רוקו.

"למה אתה אומר ככה?", התעניין.

"הסירה נקייה מדי ואתה לא מריח כמו דייג".

"צודק", אמר האיש בכניעה, "אני אכן לא דייג".

"אז מה אתה?".

"אדם עם סירה", אמר ושתק.

ניהאל עשה את עצמו כמי שממשיך לדרכו, אבל בפועל, הוא עשה סיבוב וחזר אל המטעים. כעבור קרוב לשעתיים שב והמתין במעקב על אחד מעצי הקוקוס שמשקיפים אל עבר עמדת ה"דייג" המתחזה. בחלוף שעתיים, הוא ראה את האיש מתרחק במורד הנהר, אחרי הגשר, אבל בהמשך, פתאום עצר. ירד בחזרה אל האדמה, הביט לכל עבר כמו מפחד שיתפס, והחל ללכת בין הבתים. ניהאל עקב אחריו בשקט, ראה אותו ניגש אל קופת הצדקה הכפרית שבה שמים התיירים כסף לסייע לנצרכי המקום. הוא מילא מעטפה בכמה שטרות שהרוויח ותחב אותם פנימה לקופה.

באותו לילה ניהאל לא ישן.

"מה מעיק עליך?", שאלה אותו סבתו שמאז שהוא זוכר היא מתגוררת איתם. ממנה הוא לא יכול היה להסתיר. תמיד ידעה לקרוא אותו.

הוא מצא את עצמו מספר לה על דייג שראה בתמונה ומעניין אותו לדעת מי הוא. משום מה לא רצה לספר לה שהם כבר נפגשו.

"אתה בטוח שהייתה לו אוזן חתוכה?", שאלה.

"כן, למה?".

"עיניים גדולות? רזה?".

"כן".

"ויסינג'ה. זה ויסינג'ה".

"ויסינג'ה?".

"כן, הוא היה ראש הכפר לפני שנים רבות. יום אחד הוא נעלם. ואמרו שנתפס כשהוא פה ושם השתמש בקופה הציבורית. סיפור עגום. מאז הוא לא נראה פה".

❖ ❖ ❖

"אדם עם סירה", קרא ניהאל אל האיש.

"אכן כן", השיב הלה וחייך. אחרי שתיקה של כמה שניות שהרגישה כמו דקות, המשיך הדייג: "העץ מלמד אותנו שגם דברים שנראה שהתייבשו ונסחפו רחוק, אפשר בעבודה קטנה, לאט לאט, ליצור מהם משהו חדש, אולי להחזיר אחורה משהו שנראה שאי אפשר היה לתקן".

ניהאל, הנהן. "ויסינג'ה", חשב לנסות לומר בקול ולרגע דמיין איך הדייג ממש מחוויר. אבל לא. במקום זאת, יצאו לו המילים "מעניין ממש".

"רוצה ללמוד איך עושים את זה?".

"אשמח", השיב ניהאל, ושניהם מצאו את עצמם יושבים עם פיסת עץ גולמית וסכין קטנה.

שבת שלום

87

מאת: הרב יהודה קופרמן | איורים: בנצי וולמן

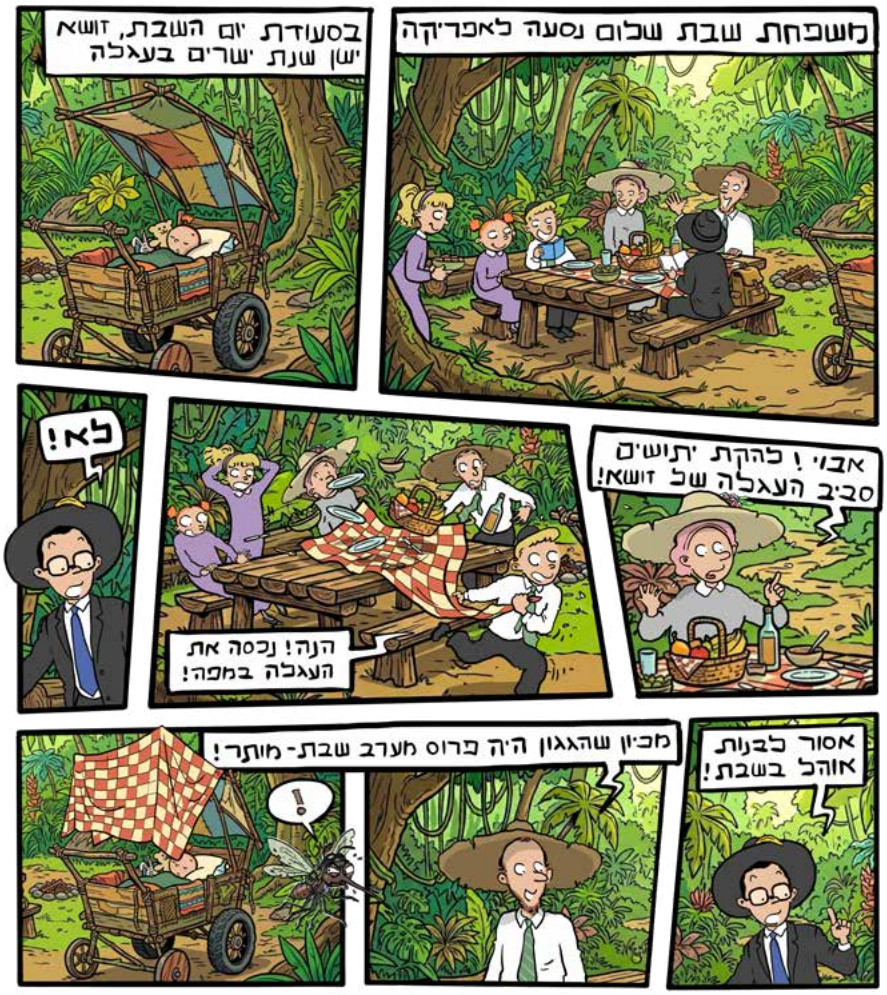

בשורה התחתונה

אסור להוסיף תוספת קבועה על אוהל קיים. אולם מותר להוסיף תוספת זמנית, כגון פריסת כיסוי גשם על גגון של עגלה שהיה פתוח מעט מלפני שבת, כאשר הכיסוי נועד לזמן קצר למנוע מהגשם להרטיב את התינוק.

מקור: שולחן ערוך ומשנה ברורה סימן שט"ו סעיף ב'. (אגב: לכתחילה ראוי להחמיר שלא לאכול על גבי קרקע שאינה מרוצפת כי קשה להיזהר שלא יפלו שם מים. שולחן ערוך סימן של"ו סעיף ג')

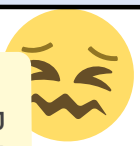

עשיתי סקר מה אנשים עושים כשנכנס ג'וק לחדר
אז יש כאלה שמשתמשים בK-300
אבל זה בניגוד לרוב המוחץ

קניתי מטאטא חדש למכשפה וכנראה הוא לא היה טוב
היא לא עפה עליו

קרדיט:
אמיר מויאל

מישהו אמר לי שחם
אני לא יודע אם זה אמת או שקר

משה גלזמן

חידת שחמט

הלבן כופה מט בשני מהלכים

מספר חידה: 1087

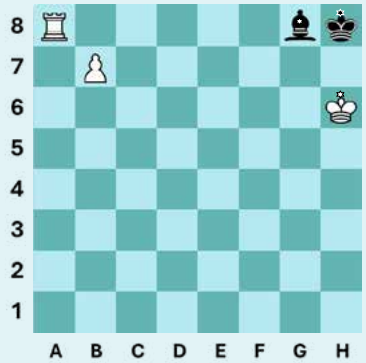

פתרון חידה: 1086

המהלך: צריח מ־a1 ל־b1

המטרה:

להגן על הרץ הלבן ולאפשר פרש ל־e5 עם איום מט מ־c4. המט חייב להגיע מהפרש, משום שהשחור יכול לנסות לחסום את a5 באמצעות פרש מ־c5 ל־a4 ולפתוח למלך נתיב בריחה.

לשחור כמעט אין הגנות: גם אם המלך יברח ל־a5, פרש ל־c4 עדיין ינחיל מט.

ניסיונות עם הפרש ב־c5 לא מצליחים:

- פרש ל־b3 - לא עוזר; הרץ מוגן, ופרש ל־c4 הוא מט.
- שח מ־a6 או d7 - הרץ מכה, חושף את הצריח, ו־a5 נשארת מוגנת - מט.
- אם מצאתם פתרון אחר - בדקו שוב.

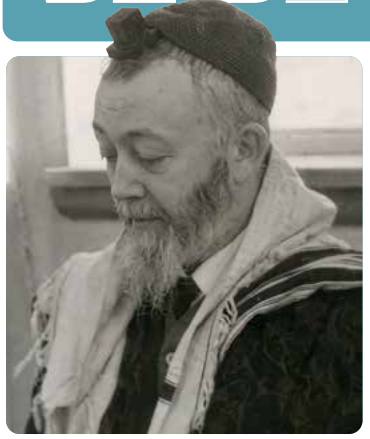

רבי פסח שטיין

אדר ה'תרע"ח, 1918 - כ"ח אייר ה'תשס"ב, 10 במאי 2002

פיסקא

רבי פסח יצחק ב"ר אהרן שמואל שטיין היה מראשי ישיבת טלז בארצות הברית. מחבר סדרת "ליקוטי שיעורים".

נולד בבריינסק למשפחה שמוצאה בלודמיר, אוקראינה. אביו השתמט משירות צבאי בצבא הרוסי והשתמש לשם כך במסמכים מזהים של צעיר בשם שטיין. כך נותר שם המשפחה. הסנדק בברית המילה שלו היה רבה של העיר, רבי שמעון יהודה הכהן שקאפ.

למד בישיבת סלונים אצל רבי שבתי יגל ובשנת ה'תרצ"ו החל ללמוד בישיבת מיר. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה היה בין עשרה תלמידים שקיבלו סרטיפיקטים לארצות הברית, אך בסופו של דבר נמלט עם שאר בני הישיבה לשנחאי.

אחרי מלחמת העולם השנייה הגיע לארצות הברית. שם נישא (ה'תש"ט) לבתו של רבי שמואל זלמן בלוך, מנהלה הרוחני של ישיבת טלז בליטא שנספה בשואה.

לאחר נישואיו החל ללמוד וללמד בישיבת טלז, בשלב מסוים החל להעביר שיעורים בקביעות ובהמשך התמנה כראש ישיבה. משרה בה שימש כמחנך דגול במשך עשרות שנים עד פטירתו. ארונו הועלה לארץ ישראל ונטמן בהר הזיתים.

[תקציר מתוך 'אישי ישראל']

צילום: Ovedc. רישיון: CC–BY–SA–4.0.

מוזיאון במדבר

ארץ חמדה

בית היוצר הוא מבנה היסטורי מרשים השוכן בסמוך לעין בוקק ונווה זוהר. הוקם בשנות ה–60 ביוזמת יהודה אלמוג כמרכז חינוכי שגולל את סיפור התעשייה המקומית. את המתחם תכנן האדריכל שמואל מסטצ'קין, שבחר לשלב אבן מקומית ובטון חשוף כדי להטמיע את המבנה בנוף המדברי המרהיב. לאחר דעיכה ממושכת נותר המבנה נטוש וחשוף לפגעי הטבע מאז שנת 2000 כשלד מוזנח. הוא זכה לאחרונה לעדנה מחודשת ולשיפוץ יסודי. כיום, "בית היוצר" משמש כמרכז תרבות ואירוח שוקק המארח כנסים, סדנאות ואירועים, תוך שהוא משמר את המורשת האדריכלית הייחודית של חבל ים המלח בלב השממה.

בית הכנסת צ'אנגרסקאיה

תחת השמש

בית הכנסת ברחוב צ'אנגרסקאיה היה אחד מני בתי כנסת רבים בעיר בוברויסק שברוסיה הלבנה, כיום בבלארוס. בית הכנסת נבנה בלבנים אדומות בראשית המאה ה–20 ופעל כמרכז רוחני לקהילה קטנה של מוסרי נפש גם אחרי המהפכה הרוסית עד סגירתו בידי השלטון הסובייטי ב–1932. בעשורים הבאים הופקע המבנה לשימושי חולין: מטחנה, מחסן ומועדון אופנועים, עד ששריפה ב–1969 הרסה את המקום והותירה אותו בחורבנו. בשנת 2019 הוכשרו שרידי הקירות כמוזיאון פתוח "חצר יהודית" המשמר את זיכרון הקהילה. חלונות הקשת המחודדים והלבנים החשופות עומדים כיום כגלעד אדריכלי בלב המרחב העירוני. בשנת 2022 הוצבה באתר אנדרטה לזכר קרבנות השואה.

חורבות בית הכנסת כיום

צילום: KarlGaff. רישיון: CC–BY–SA–4.0.

אלודאה קנדית

?תדעו

אלודאה קנדית היא צמח מים דקיק שמאפשר לנו בקלוז־אפ על קצה העלה שלו, הצצה לעולם תאי צפוף ומאורגן להפליא. העורקים הדקים הם צרורות הולכה המובילים מים ומומסים, וסביבם נראות שורות תאים מלבניים. בתוך כל תא פזורים כלורופלסטים ירוקים, אברונים זעירים המבצעים פוטוסינתזה והופכים אור לאנרגיה כימית. בהגדלה של פי מאה, ניתן להבחין בתנועת הציטופלזמה הדוחפת את הכלורופלסטים לאורך הדפנות בתהליך הקרוי סטרימינג ציטופלזמי. טכניקת צילום באור מקוטב מפצה, מדגישה הבדלים בעובי ובמבנה, ולכן הגבולות בין הדפנות והאברונים נראים חדים ובהירים במיוחד. כך מתגלה דינמיקה חיה בתוך מבנה שנראה לכאורה סטטי לעין בלתי מזוינת.

אחוותא

לקבלת העלון מדי שבוע
במייל או בווטסאפ שלחו את
המילה "עלון" לטוס שלנו
בווטסאפ: 072-371-4400
או למייל alon@achvat.co.il